

SZAKDOLGOZAT

**Csorba Adrienn Livia
2022**

**BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
KÜLKERESKEDELMI KAR
Nemzetközi Gazdálkodás Szak
Levelező tagozat
Gazdaságdiplomácia specializáció**

**AZ ILLEGÁLIS DROGKERESKEDELEM TRANSZNACIONÁLIS
HÁLÓZATAI, A DROGKARTELEK POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI
BEFOLYÁSA MEXIKÓBAN**

Belső konzulens: Dr. Buday-Sántha Judit Andrea

Külső konzulens: Dr. Mikó Attila

Készítette: Csorba Adrienn Livia

Budapest, 2022

Tartalom

1.	BEVEZETÉS	4
1.1.	Mexikó történetének rövid áttekintése	4
1.2.	Mexikó külpolitikájának bemutatása a 20-21 századra vetítve	6
1.3.	Mexikó jogrendszerének bemutatása	9
2.	MEXIKÓ A KERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK ÉGISZE ALATT	14
2.1.	Szabadkereskedelem és a protekcionizmus elméleti hátterének bemutatása	14
2.2.	Mexikó kereskedelmének története	15
2.2.1.	Az importhelyettesítő iparosítás	16
2.2.2.	A maquiladora-szektor	18
2.2.3.	1995-ös tequila-válság	21
2.2.4.	Mexikó kihívásai	21
2.2.5.	Mexikó gazdasága a XXI. században	22
2.3.	Az észak-amerikai szabadkereskedelmi megállapodás	23
2.4.	A csendes-óceáni szövetség	28
2.5.	A Transz-csendes-óceáni Átfogó és Progresszív Megállapodás	30
3.	A „NARKÓTERRORIZMUS” HATÁSA MEXIKÓ GAZDASÁGÁRA	35
3.1.	A szervezett bűnözés és a terrorizmus, mint fogalmak definiálása	35
3.2.	Mexikói szervezettbűnözői csoportok bemutatása	38
3.3.	Transznacionális hálózat meghatározása	42
3.4.	Szervezett bűnözés elleni fellépés Mexikóban, különös tekintettel a kábítószer kereskedelemre	44
3.4.1.	Kábítószer szabályozás Mexikóban	44
3.4.2.	Szervezett bűnözés elleni fellépés hatástalanságának lehetséges okai az USA aspektusából	46
3.5.	SWOT- elemzés (Mexikó szerepe a kábítószer ellenes küzdelemben és ennek kiértékelése)	48
3.5.1.	Strengths	48
3.5.2.	Weaknesses	48
3.5.3.	Opportunities	48
3.5.4.	Threatens	49
4.	KONKLÚZIÓ	50

1. BEVEZETÉS

Szakdolgozatom témáját azért választottam mert, Mexikó álláspontom szerint egy figyelemre méltó ország, nem csak a természeti kincsei és kiemelkedő művészeti ágazata miatt, hanem a területén belül tetten érhető ambivalencia miatt is. Értem ez alatt azt, hogy míg az ország északi államait, mint példának okáért Sinaloa, Sonora, vagy Chihuanat rendkívüli mértékben érinti a szervezett bűnözés, illetve az illegális kábítószer-kereskedelem, addig más területek például Cancún turisztikai nevezetességnek számítanak és számottevő látogatót vonzanak. Míg a bűncselekmények száma az érintett régiókban rendkívül magas, addig Mexikóvárosban elenyészőbb erőszakos bűnözés történik Chicagóhoz képest. Mexikó tudhatja magáénak a világ 11. legerősebb gazdaságát, ezáltal tagja a G20-aknak. Az elmúlt években ugyan elindult egy fejlődési folyamat - gazdasági reformok, megújuló energiaforrások használata, pénzügyi téren stb. - a másik oldalon viszont az ország még mindig a nemzetközi kábítószer-kereskedelemnek az egyik origója. Latin-Amerikából az Egyesült Államokba importált kokain 95%-a keresztezi az országot, Mexikó a világ 3. legnagyobb ópiumtermelője, ezen kívül jelentős mértékben a mexikói drokartellek felelnek az USA-ba érkező és árult MDMA-ért továbbá az ecstasy és más szintetikus drogokért, valamint a heroin csempészéséért és árusításáért.

A szakdolgozatban az alábbi két hipotézist kívánom megvizsgálni:

- A terrorizmus szoros összefüggésben van a szervezett-bűnözéssel.
- A „narkóterrorizmus” negatív hatással van Mexikó gazdaságára.

1.1. Mexikó történetének rövid áttekintése

Mexikó több mint 10 000 ősi város romjainak ad otthont melyek a spanyol hódítás előtti időből származnak. Kolumbusz Kristóf előtti Mexikóban számos kultúra fejlődött civilizációvá, mint például az olmékok, toltékok és teotihuacaniak, aztékok. A legkorábbi civilizáció az olmékok voltak mely 3000 évvel ezelőtt éltek. 1521-ben a spanyolok gyarmatosították a mexikói területet, amelyet Új-Spanyolország alkirályságaként irányítottak. A mexikói-amerikai háború, területi súrlódásokhoz vezetett az Amerikai Egyesült Államokkal, ezek után további események súlyosbították az ország helyzetét, 1910-ben bekövetkezett a mexikói forradalom, amely arra

készítette kormányukat, hogy megváltoztassa alkotmányát és politikai rendszerét. 1821-ben kimondták Mexikó függetlenségét.(Anderle,1998)¹

Porfirio Díaz diktatúrája erőteljesen támogatta a külföldi tőkét, erős nemzeti (és mesztic) burzsoázia egy tőkés társadalom alakult ki, elsősorban a feldolgozóiparban. Elnöksége alatt a parasztfelkelések gyakorisága állandósult leginkább a földjeik elvesztése miatt. A forradalom előtti periódus küzdelmeiben igen tagolt, sokszínű politikai program formálódott, amely tartalmazta a polgári demokratikus jogok visszaállítását, az egyházi nagybirtokok kisajátítását, az indiánok támogatását, a külföldi adósságok megtagadását, s vállalta a munkásság fő követeléseit is többek között a nyolcórás munkaidőt, a mexikói és külföldi munkásoknak azonos bért. 1910 év végén tört ki Porfirio Díaz rendszere ellen a forradalom és évekig elhúzódott. A forradalom mérföldkő volt Mexikó életében. A forradalmat a nemzeti radikális jellegű liberálistá párt robbantotta ki. 1916-ig a végkimenetel bizonytalan volt.

Az 1917-ben elfogadták a nemzeti, demokratikus, radikálisan imperialista, USA ellenes alkotmányt. A főbb viták a földkérdés, az idegen tőke szerepe, a munkások helyzete és az oktatásügy körül forogtak. Az alkotmány kimondta a földek és vizek feletti jog a nemzetet illeti, deklarálta a magántulajdon társadalmi kötelezettségeit, rendelkezett a laikus oktatásról, előírta a latifundiumok kisajátítását, a föld méhének kincseit állami tulajdonná nyilvánította, korlátozta a külföldi tulajdonszerzést, és megalkotta a korszak leghaladóbb munkásvédő törvényeit. A forradalom utóélete azonban azt jelzi, hogy a mexikói fejlődés nem tudott kitörni e periféria meghatározottságaiból, Latin-Amerika közös útját járta (Anderle, 1998).²

A forradalom volt az előzménye egy olyan párt létjogosultságának, ami több tíz éven át gátak között tartotta az országot. Az Intézményes Forradalmi Párt vette át vezető szerepet Mexikó felett, amelyet spanyol kezdőbetűivel, PRI-vel ismernek. A forradalom után a szegények, rászorultak jogainak védelmezéséért kiálló politikai pártként indult. De valóság hamar színre került egy mexikói centralista politikai párt volt, amely több mint 70 éven keresztül fojtogatta a nemzetet. PRI a korrupciót, a választási csalást és a korábban államosított iparágak privatizációját szimbolizálta. Kezdetben a nacionalista és a társadalmi igazságosság elvei alapján működött és megtartotta az abszolút politikai hegemoniát. A párt szigorúan ellenőrizte

¹ Anderle Á., (1998): Latin Amerika története. Budapest, Pannonica Kiadó. 9-22, 115-117 o.

² Anderle Á., (1998): Latin Amerika története. Budapest, Pannonica Kiadó. 115-117 o

a hatalom gyakorlását, és bár lehetővé tette az ellenzéki pártok számára a választásokon való részvételt, biztosította, hogy ne legyen valós esélyük a domináns csoport megdöntésére.³

A PRI baloldali áramlata nem sokkal az 1988-as elnökválasztás után új párttá szakadt, a Partido de la Revolución Democrática (PRD) néven. A széles körben elterjedt választói csalás alapján a PRI jelöltjét, Carlos Salinast sodorta az elnöki székbe, még azután is, hogy az exit poll a PRD alapítójának, Cuauhtemoc Cardenasnak a diadalát jósolta. Az 1970-es - 1980-as évek gazdasági válsága során erősödött a PRI-vel szembeni erős jobboldali ellenzék a Partido Accion Nacional (PAN) formájában, amely főleg az ország északi részén élő üzletemberektől merített finanszírozást.

1989-ben megtört a jég létre jött az első nem PRI állam kormányzói hivatala Baja California városában. A mexikói demokrácia életében a mérföldkövet 2000 évhez köthetjük hiszen, a PAN jobboldali pártot először választottak szövetségi szinten, az elnöke Vicente Fox. Az elmúlt tizenöt évben Mexikó fontos lépéseket tett a szabad kereskedelem, a szabad választások felé, megerősítette a polgári és politikai szabadságjogokat, és megkezdte az államreform folyamatát, beleértve intézményeinek és törvényeinek modernizálását. Az állam reformja, beleértve intézményeinek és törvényeinek korszerűsítését. 2016-ra a választási térkép jelentősen megváltozott a 1990-hez képest. Ugyanakkor a választásokkal szemben még mindig nincs meg a köznépi bizalma.⁴

1.2. Mexikó külpolitikájának bemutatása a 20-21 századra vetítve

Díaz Ordaz Mexikói elnök beiktatási beszédében következő sor volt hallható, „országunk külpolitikája, ...sorsszerű történelmünk gyümölcse és tapasztalataink elidegeníthetetlen eredménye. Régi eszmékből táplálkozik, és állandó érvényű elvek szerint valósul meg”⁵

Mexikó külpolitikáját nem lehet absztrakt módon kidolgozni, figyelmen kívül hagyva egy sor olyan elemet, amelyek kisebb-nagyobb mértékben meghatározzák azt. Ezek közül néhányan

³ Instituto Nacional Electora.2020. La Democracia en México
<https://farodemocratico.juridicas.unam.mx/la-democracia-en-mexico/> Elérhető: 2022.12.03.

⁴ New Law. francisco A. Avalos and E. Donnadieu. (2019): Researching Mexican Law and Mexican Legal System.[https://www.nyulawglobal.org/globalex/Mexico1.html# Political Parties](https://www.nyulawglobal.org/globalex/Mexico1.html#PoliticalParties) Elérhető: 2022.12.03

⁵ Antonio Carrillo Flores (1966): La política exterior de México. El Colegio de Mexico 233 oldal

állandó jellegűek, mint például az ország földrajzi helyzete, gazdasága, és ahogy anno Díaz Ordaz is említette a történelem is állandó külpolitikai tényező. Mások pedig különböző időszakokban változhatnak, mint például a nemzetközi környezet. A különböző történelmi korszakokban, de mindkét esetben ezek az elemek képezik a külpolitika alapjait. Ha az állandók különösen erősek, akkor egy ország külpolitikája jól meghatározott profillal rendelkezik, a történelme során megfigyelhető egységességgel. Ilyen Mexikó esete is.

Mexikó külpolitikájában a történelemnek nagy súlya van. A történelem révén a múltból gyűlölködések, ellentétes érdekek létezése, jelenben is fennmaradtak. Történelmi esemény, mint például a spanyol hódítás, két olyan dolgot határozott meg, amelyek továbbra is alapvető értékkel bírnak, mint például a spanyol hódítás után megmaradó különböző népek egyesítése, melyet az Új-Spanyolországba olvasztottak, továbbá a spanyol uralom olyan kultúrát kényszerített ki, amely elválaszthatatlanul kötődik Új-Spanyolországához. Érdekes még megjegyezni, hogy történelme alapján a függetlensége óta agressziók, beavatkozások és területfoglalás sorozatának volt helyszíne az ország.

Az elmúlt néhány évben azonban az olajtermelés növekedése országot igen sajátos helyzetbe hozta, Mexikó jelentős kőolaj- és földgázexportőr is. Továbbá Mexikó egy olyan ország, amely igen jelentős fokú iparosodással és gazdasági infrastruktúrával rendelkezik, amely egyértelműen megkülönbözteti a többi olajexportőrtől. Ezenkívül Mexikó a világ egyik vezető pozíciójában van arany, ólom, réz, cink, vas, antimon, kálium, szénlelőhelyek tekintetében. A kén előállításának tekintetében a világon a második helyen áll. (M. Vazquez, 1983)⁶

A külpolitikájában jelentős szereppel bír a földrajzi elhelyezkedése. Az első pont külpolitikai aspektusból, amit szem előtt kell tartani, az ország méretét, ami 1 964 375 négyzetkilométer, így Mexikó területi kiterjedését tekintve a 14. helyen áll a világon. Az ország a trópusi éghajlati övezetbe helyezkedik el, ez lehetővé teszi a növények széles skálájának termesztését. Északon a határ 3326 kilométeren át húzódik, és ez a határ a világ vezető hatalmával, az Egyesült

⁶ M. Seara Vazquez (1983): Política Exterior De Mexico
https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/37675013/libro_PEM1-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1669024076&Signature=LpJqG0RCCeR3YH5KU4UOG-zPOPX8rqGAgio5TQyq58qsSYqYjJCWn8BvOXpX~vaEce8xL18aC-IAYRujjjuyLxGGjItKqYU3JfD9IYTCWU0EvBZt4t5Y~ZdSVhfl~Kb8V7idlv1K9wO1D0CKAr2NxSjFOwcOeEyjI9UXhMc61ISvm0J56m2B6gEsXHER45C5KatDuBoX4j54TaQq0rPAS1N1E6sssQYenuT~A04zmTkgsL6nDtGcbUwxIDDITUZcm~CO3QjNattB29tDRL15h9zF3wDN1cbKTSkRAvUcmeC2NiKqRrY~y2N4bkHb7v5MadfGJ27UqNpL3AqOHs6Q__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA Elérhető: 2022.12.03.

Államokkal az angolszász és latin-amerikai világ csomópontja.⁷ Továbbá délen és délkeleten Guatemalával határos, amellyel szintén hosszú, 871 kilométer hosszú határ választja el és 251 kilométer hosszú Belize-szel. A közép- és nagyhatalmi viszony, amellyel Mexikó északi irányba néz, új dimenziót kap. Az olyan országok közelsége, ahol a társadalmi zavargások az 1980-as évek elején ilyen méreteket öltöttek, szintén nagyon fontos következményekkel jár Mexikó külpolitikájára nézve. Miközben lehetőségeket kínál, kihívásokat is jelent. Mexikó kiváltságos helyzetét az is kiemeli, hogy két óceánnal határos a partvonala, összesen 10 143 kilométer hosszan. Mexikó hatalmának aaptalaja, a szállítás és a könnyű elérhetőség. Mexikónak meg van az a földrajzi adottsága, hogy két óceán irányába is jól fejlett infrastruktúrát épített ki.

Külpolitika szempontjából meg kell jegyezni, Mexikó és az Egyesült Államok közti szimbiózist. Bár Mexikó és Amerika közötti szívélyesség, nemcsak földrajzi közelségből ered, hanem multilaterális és regionális szervezetekben való közös részvétel révén tehát gazdasági helyzete nagy mértékben függ az közeli szomszédságtól, továbbá a hadi ágazat alapján is. Mexikó számos katonai vezetője ott kapta a kiképzést vagy szakosodott. Mexikónak sokkal erőteljesebb a kapcsolata a szuperhatalom hadseregével, mint más országokéval. Látszólag két ambivalens álláspontot kényszerül tartani. Egyik részről a független ország látszatát folytonosan fenntartani, másrészt Mexikó tudja, hogy nem mehet túl messzire a független álláspontjában, annak veszélye miatt, hogy az Egyesült Államok olyan reakciót provokáljon, amelyre Mexikó nem tudna válaszolni, továbbá Mexikó jelenlegi gazdasági és hadi helyzete nagy mértékben függ az említett féltől.

Nem minden mexikói vezető gondolta úgy, hogy Amerika közelsége jót tesz az országnak, az ezt követő sorok melyek a Porfirio Díaznak tulajdonított híres mondatban foglalhatók össze: "Szegény Mexikó, olyan messze Istentől és olyan közel az Egyesült Államokhoz!"⁸. Amerika

⁷ M. Seara Vazquez (1983): *Politica Exterior De Mexico*
https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/37675013/libro_PEM1-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1669024076&Signature=LpJqG0RCCeR3YH5KU4UOG-zPOPX8rqGAgio5TQyq58qsSYqYjJCWn8BvOXpX~vaEce8xL18aC-IAYRujjujyLxGGjItKqYU3JfD9IYTCWUb0EvBZt4t5Y~ZdSVhfl~Kb8V7idlv1K9wO1D0CKAr2NxSjFOwcOeEyl9UXhMc61lSvm0J56m2B6gEsXHER45C5KatDuBoX4j54TaQq0rPAS1N1E6sssQYenuT~A04zmTkgsL6nDtGCbUwxlDDTUZcm~CO3QjNattB29tDRL15h9zF3wDN1cbKTSkRAvUcmeC2NiKqRrY~y2N4bkHb7v5MadfGJ27UqNpL3AqOHS6Q_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA Elérhető: 2022.12.03.

⁸ M. Seara Vazquez (1983) *Politica Exterior De Mexico*
https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/37675013/libro_PEM1-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1669024076&Signature=LpJqG0RCCeR3YH5KU4UOG-zPOPX8rqGAgio5TQyq58qsSYqYjJCWn8BvOXpX~vaEce8xL18aC-

sok tekintetben segítette Mexikó életútját, de számos olyan esetről tudunk amikor negatívan befolyásolta azt.

A rendelkezésre álló adatok alapján az önkényuralom után a demokráciára való áttérés érdemei Mexikónak új legitimitást adtak a nemzetközi szintéren, és lehetőséget teremtettek arra, hogy nagyobb diplomáciai befolyást gyakoroljon a különböző fórumokon. Mexikó egyértelmű, hogy rendelkezik a dinamikus külpolitika fenntartásához szükséges földrajzi és természeti erőforrásbázissal és a függetlenség lehetőségével, még az északi szomszéd nyomása ellenére is. A kérdés az, hogy megfelelően használja-e ki.

1.3. Mexikó jogrendszerének bemutatása

A mai mexikói jogrendszer számos egyedi társadalmi, politikai, vallási és gazdaságtörténeti tényező dinamikájának eredménye, amelyek a mexikói nemzetet megszülték, és amelyek a jelenig lendítették.

Mexikó jogrendszerével kapcsolatban kijelenthető, hogy az a polgári jogi hagyományból ered. A mexikói jogrendszer további fontos történelmi hozzájárulásai a római jog, a kánonjog és a középkori kereskedelmi jog. A római jog befolyásolta a személyi jogot, a családot, az öröklést, a tulajdonjogot, a jogsérelmet, a jogalap nélküli gazdagodást és a szerződéseket.⁹ A kánonjog hatása elsősorban a családjog és az öröklés, a büntetőjog és az eljárásjog területén jelentkezik.¹⁰ A harmadik történeti összetevő, a középkori kereskedelmi jog, leginkább a modern polgári jogi hagyomány kereskedelmi kódexeiben jelenik meg.¹¹

A spanyol korona nem szüntette meg teljesen az őslakos jogrendszert. Ehelyett a korona megtartotta azokat a bennszülött törvényeket és jogi intézményeket, amelyek nem mentek közvetlenül szembe a kialakult spanyol szokásokkal vagy az egyházi tanokkal. A spanyol

IAYRujjjuyLxGGjItKqYU3JfD9IYTCWU0EvBZt4t5Y~ZdSVhfl~Kb8V7idlv1K9wO1D0CKAr2NxSjFOwc
OeEyjl9UXhMc61lSvm0J56m2B6gEsXHER45C5KatDuBoX4j54TaQq0rPAS1N1E6sssQYenuT~A04zmTkgs
L6nDtGCbUwxlDDTUZcm~CO3QjNattB29tDRL15h9zF3wDN1cbKTSkRAvUcmeC2NiKqRrY~y2N4bkHb7v
5MadfGJ27UqNpL3AqOHs6Q__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA Elérhető: 2022.12.03.

⁹ James E. Herget and Jorge Camil (1983): An Introduction to the Mexican Legal System (Buffalo, N.Y.: William S. Hein, 1978), 6.

¹⁰ Guillermo Floris Margadant (1983): An Introduction to the History of Mexican Law (Dobbs Ferry, N.Y.: Oceania Publications, 1983), 13.

¹¹ Guillermo Floris Margadant (1983): An Introduction to the History of Mexican Law (Dobbs Ferry, N.Y.: Oceania Publications, 1983), 223

korona saját törvényeket és jogi intézményeket is bevezetett melyek pótolták vagy kiegészítették a már meglévő jogrendszert.

Mielőtt Mexikó kivívta függetlenségét, a spanyol jog volt a mexikói jogrendszer uralkodó eleme.¹² A spanyol jog a magánjog területén volt a legdominánsabb, a kereskedelem, a tulajdon, a családi öröklés és a kötelezettségek területén szinte kizárólag a spanyol jogot alkalmazták.¹³

A mexikói függetlenség felé irányuló mozgalom 1810-ben indult meg. 1814-ben kiadták Apatzingan alkotmányát. Bár ez az alkotmány soha nem lépett életbe, sok az általa kifejtett ötlet példaként szolgált a jövőbeli változásokhoz.¹⁴ Az Apatzingan alkotmány magában foglalta a világi természetjogot és a világi pozitív jogot, amelyek a nyugati világban lezajlott forradalmak termékei voltak az amerikai forradalomtól kezdődő 18. és 19. században. A világi természetjog és a világi pozitív jog lényege, hogy minden egyén egyenlő a tulajdonhoz, a szabadsághoz és az élethez való természetes jogokkal. Az elkülönült, független hatalmakra felosztó kormány feladata, hogy elismerje és biztosítsa az egyén jogait.¹⁵ Az Amerikai Függetlenségi Nyilatkozat és az Emberi és Polgári Jogok Francia Nyilatkozata az új 18. és 19. századi politikai filozófia kiváló példái.

Mexikó 1821-ben nyerte el függetlenségét, és 1824-ben fogadta el első alkotmányát. Az 1824-es alkotmány egy 19 államból, négy területből és egy szövetségi körzetből álló Szövetségi Köztársaságot írt elő. Az 1824-es alkotmány rendelkezett még az önrendelkezés elismeréséről, a hatalom megosztása a végrehajtó hatalom között, a törvényhozó és az igazságszolgáltatás, minden állampolgár törvény előtti egyenlősége, az ártatlanság elve, amíg be nem bizonyítják bűnösségét, a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadsága, a magántulajdon védelme, a papság és a katonaság különleges kiváltságai eltörlése és az agrárreform.

¹² James E. Herget and Jorge Camil (1978): *An Introduction to the Mexican Legal System* (Buffalo, N.Y.: William S. Hein, 1978), supra note 1, at 6

¹³ J. Maria Ots Capdequi, *Manual de Historia del Derecho Espanol en las Indias: Y del Derecho Priamente Indiano* (Handbook of the History of the Laws of Spain in the Indies: And of the Laws Exclusively of the Indies) (Buenos Aires: Editorial Losada, 1947), supra note 4, at 78.

¹⁴ James E. Herget and Jorge Camil (1978): *An Introduction to the Mexican Legal System* (Buffalo, N.Y.: William S. Hein, 1978), supra note 1, at 7

¹⁵ See generally John Henry Merryman (1985): *The Civil Law Tradition: An Introduction to the Legal Systems of Western Europe and Latin America*, 2nd ed. (Stanford, California: Stanford University Press, 1985), supra note 5, at 15.

Az 1824-es alkotmányt soha nem alkalmazták szigorúan az újonnan függetlenné vált mexikói nemzet konzervatív és liberális elemei közötti belső fegyveres konfliktus miatt. 1857-ben új alkotmányt fogadtak el. Az 1857-es alkotmány legfontosabb hozzájárulása az „amparo” végzés volt (az „amparo” végzés magyarázatát lásd a 10. oldalon).¹⁶ Az 1857-es alkotmány túlélte egy polgárháborút és az 1862-es francia beavatkozást. Az 1857-es alkotmányt csak az 1910-es mexikói forradalom diadala után váltotta fel a jelenlegi 1917-es mexikói alkotmány.

A jelenlegi mexikói alkotmányt általában 1917-es alkotmánynak nevezik. Az 1917-es alkotmány hivatalos neve a Mexikói Egyesült Államok Politikai Alkotmánya (Constitucion Política de los Estados Unidos Mexicanos). Az 1917-es alkotmány az 1857-es alkotmányból átvette a területi szervezésről, a polgári szabadságjogokról, a demokratikus formákról, az antiklerikális záradékokról és a monopóliumellenes záradékokról szóló fejezeteket.

A szövetségi alkotmány a legfontosabb politikai dokumentum Mexikóban. Ez az összes mexikói törvény forrása és eredete. Az 1917-es mexikói alkotmány szabad és szuverén államokból álló szövetségi, demokratikus, reprezentatív köztársaságot ír elő.¹⁷ Minden közhatalom a néptől származik. Az ország, amelynek hivatalos neve a Mexikói Egyesült Államok (Estados Unidos Mexicanos), 31 államból és egy szövetségi körzetből áll. Mexikóváros, a nemzeti főváros a szövetségi körzetben található. Van egy központosított szövetségi kormány, az egyes államok kormányai és egy szövetségi körzeti kormányzat.

A mexikói alkotmány hét alapelveen nyugszik: az emberi jogok nyilatkozata, Nemzeti szuverenitás, a hatáskörök megosztása, a reprezentatív rendszer, szövetségi struktúra, alkotmányos jogorvoslat és az állam felsőbbsege az egyház felett.

Az 1917-es alkotmány másik fontos cikke a 49. cikk, amely meghatározta a szövetségi kormányzat szervezetét és hatásköreinek megosztását. A szövetségi kormány végrehajtó, törvényhozó és igazságszolgáltatási ágra oszlik. Mindegyik ág független a másiktól, és két vagy több hatalom soha nem egyesülhet egyetlen személyben vagy társaságban. Vészhelyzet esetén a végrehajtó hatalom kizárólagos irányítást gyakorolhat a kormány felett. A 29. cikk határozza

¹⁶ Richard D. Baker (1971): *Judicial Review in Mexico: A Study of the Amparo Suit* (Austin: University of Texas Press, 1971).

¹⁷ Constitution, supra note 16, Title 2, Chapter 1, Article 40.

meg és fogalmazza meg azokat a vészhelyzeteket és eljárásokat, amelyek alapján a végrehajtó hatalom kizárólagos irányítást vállalhat a kormány felett.

Az Alkotmány 80. cikkelye a végrehajtó hatalommal foglalkozik. A végrehajtó hatalom a legnagyobb politikai hatalommal rendelkező mexikói kormányzat. Az elnöki hivatal a legfontosabb politikai és alkotmányos hivatal Mexikóban.¹⁸ A hat évre, újraválasztás nélkül megválasztott elnök a legfelsőbb hatalmi pozíciót „hosszú gyakorlat, törvényi és alkotmányos rendelkezések, valamint a csaknem abszolút politikai hatalom jól intézményesített hagyománya” révén érte el¹⁹ Az elnök alkotmányos jogkörei közé tartozik a „széles kinevezési és elmozdítási jogkör, a fiskális jogkör, a jogalkotás kezdeményezésének és megvívásának joga, valamint a katonaság ellenőrzése”.²⁰

A szövetségi kormány törvényhozó ága a Szenátusból és a Képviselőházból áll. Államonként két szenátor és egy állam minden 250 000 emberére egy helyettes jut. A szenátorokat közvetlen népszavazással választják 6 évre. A képviselőket 3 évre választják. A képviselők háromnegyedét közvetlen népszavazással választják meg, a fennmaradó egynegyedét pedig az egyes pártok által kapott szavazatok arányában választják ki. A szenátorok és a képviselők nem választhatók újra egy közvetlenül következő mandátumra.

A mexikói szövetségi igazságszolgáltatást az Alkotmány 94–107. cikkei és a szövetségi igazságszolgáltatás alaptörvénye (Ley Organica del Poder Judicial de la Federacion) szabályozzák. A mexikói szövetségi igazságszolgáltatás a saját szövetségi igazságszolgáltatásunkhoz hasonló háromszintű rendszeren alapul. Létezik egy Legfelsőbb Bíróság (Suprema Corte de Justicia de la Nacion), amely végső fellebbviteli joghatósággal rendelkezik minden állami és szövetségi bíróság felett. Vannak körzeti bíróságok (Tribunales de Circuito), amelyek a szövetségi fellebbviteli bíróságok. A körzeti bíróságok egybíróra (Tribunales Unitarios de Circuito) és kollegiális bíróságokra (Tribunales Colegiados de Circuito) oszlanak. Léteznek kerületi bíróságok (Juzgados de Distrito) és esküdtbírók (Jurados Populares Federales), amelyek az elsőfokú szövetségi bíróságok.

¹⁸ James E. Herget and Jorge Camil (1978): An Introduction to the Mexican Legal System (Buffalo, N.Y.: William S. Hein 1978), supra note 1, at 20

¹⁹ Vincent L. Padgett (1976): The Mexican Political System, 2nd ed. (Boston: Houghton Mifflin Company, 1976), 198.

²⁰ Constitution, supra note 16, Title 3, Chapter 2, Section 4, Article 78.

A mexikói szövetségi bíróságok által tárgyalt ügyek egyik legfontosabb típusa az „amparo” per (juicio de amparo).²¹ Az "amparo" öltöny egy eredeti mexikói intézmény, amelynek nincs pontos megfelelője a közjogi hagyományban. Az "amparo" szó szó szerint kegyelmet, segítséget, védelmet vagy menedéket jelent. Jogilag a szó magában foglalja a közjogi hagyomány számos jogi lépésének elemeit: a habeas corpus, a végzés, a tévedés, a mandamus és a certiorari. Ötféle „amparo” öltöny létezik: (1) „amparo” az egyéni jogok, például az élet, a szabadság és a személyes méltóság védelme; (2) „amparo” a törvényekkel szemben (az egyén védelme az alkotmányellenes törvényekkel szemben); (3) „amparo” igazságügyi ügyekben (a bírósági határozatok jogszerűségének vizsgálata); (4) közigazgatási "amparo" (joghatóságot biztosít az egyént érintő közigazgatási rendelkezésekkel szemben); (5) "amparo" agrárügyekben (a parasztok közösségi ejidali jogainak védelme). Az "amparo" per lehet közvetlen, a Legfelsőbb Bíróságon vagy a kollegiális körzeti bíróságokon kezdeményezett, vagy közvetett, kerületi bíróságon indult, és fellebbezéssel a korábban említett bíróságokhoz lehet benyújtani.

A mexikói jogrendszer szerkezete piramisnak tekinthető, amelynek alkotmánya a piramis aljánál van. A következő szinten a polgári jogi hagyomány öt fő kódexe található, amelyhez Mexikó jogrendszere tartozik. Ezek a kódexek a polgári törvénykönyv, a kereskedelmi törvénykönyv, a büntető törvénykönyv, a polgári perrendtartás és a büntetőeljárás törvénykönyv. Más kódexek, törvények és alapszabályok következnek a következő szinten. Ezek a kódexek, törvények és alapszabályok valamilyen módon vagy módon az alkotmányból és öt fő kódexből származnak. A jogforrások hierarchiája a polgári hagyományban, amelyhez Mexikó jogrendszere is tartozik, a következő: alkotmány, törvényhozás, szabályozás és szokás.²² Az alkotmány felülír minden jogszabályt, a jogszabályok felülírnak minden szabályozást, és a szabályozás felülír minden egyedi.

²¹ Baker, supra note 15.

²² Merryman, supra note 5, at 24.

2. MEXIKÓ A KERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK ÉGISZE ALATT

2.1. Szabadkereskedelem és a protekcionizmus elméleti hátterének bemutatása

A szabadkereskedelem az az állapot, amikor egy ország kormánya semmilyen formában nem korlátozza, hogy az ország állampolgárai (és üzleti vállalkozásai) mit vásárolnak más országokból, illetve mit értékesítenek külföldre. A szabadkereskedelem hitvallói szerint a minél alacsonyabb állami szerepvállalás az ideális, ugyanis a piac kiegyenlítő mechanizmusa mindent elrendez majd. Adam Smith ezt, a kiegyenlítő mechanizmust a gazdaság „láthatatlan kezének” nevezte melynek közbenjárására, az általános közjó gyarapodásával, új és jobb munkahelyek jönnek létre, ily módon a munkájukat elveszítők később jobb munkahelyeket találnak majd.²³

A kereskedelmi elméletek és a kereskedelempolitikai eszközök jóléti hatásainak elemzése is rámutatott, hogy számos érv hozható fel a szabadkereskedelem mellett. Ezek az érvek gazdaságiak (hatékonyság, méretgazdaságossági és versenyképességi hatások, beruházási hatások) és politikaiak (protekcionizmus magas költsége, döntéshozatali kudarc, korrupció, lobbizás, jövedelemelosztási hatások) egyaránt lehetnek.

A szabadkereskedelemnek, hosszabb távon jelentkező hatása alapján a vállalatok nagyobb piacokkal számolhatnak, sokkal jobban ki tudják használni a belső méretgazdaságosságból származó előnyöket. Szabadkereskedelem mellett mind a komparatív, mind a kompetitív előnyök szabadon érvényesülhetnek. A növekvő verseny a hatékonyság javítására, a költségek csökkentésére, a minőség javítására, folyamatos innovációra kényszerítheti a hazai vállalatokat, ami összességében nemzetközi versenyképességük növekedését eredményezheti.²⁴

A protekcionizmus a merkantilizmusban gyökerezik. A merkantilisták az állam vagyonának növekedését a külkereskedelemből származó pénzbeli vagyon felhalmozásában látták. Ezt az export maximalizálásán és az import minimalizálásán keresztül igyekeztek véghezvinni. A

²³Világ és Regionális Gazdaságtan Intézet. Baffi Roland (2017): Kudarc vagy Bűnbak? – A real 208NAFTA elemzése, Trump támadásainak fényében

<http://midra.uni-miskolc.hu/document/27587/23208.pdf> 6. oldal

²⁴ Scientia Rerum Politicarum, Elekes Andrea (2018): Nemzetközi Gazdaságtan. Budapest. Dialóg Campus Kiadó

http://real.mtak.hu/93364/1/web_PDF_ATMA_Nemzetkozi_gazdasagtan.pdf 64-67 oldal

merkantilizmus szerint egy országnak arra kell törekednie, hogy a megtermelhető javak legnagyobb részét saját maga állítsa elő, a külföldtől való függőség minél alacsonyabb szinten való tartása mellett. Ebben az elméleti irányzatban az állam szerepe az, hogy segítse, védje a helyi vállalatokat a külföldi versennyel szemben. Ennek eszközei a vámok. Az országhatáron belépő vámmal terhelt külföldi termék kevésbé lesz versenyképes a hazai termékkel szemben. A merkantilista felfogás szerint a legerősebb ország az, amely képes a maximális önellátásra, azaz az autarkiára.²⁵

A szabadkereskedelem és a protekcionizmus között feszülő legnagyobb ellentét, tehát az, hogy míg a szabadkereskedelem, az elérhető legnagyobb haszon megszerzésére törekszik, a protekcionizmus a hazai piac szereplőinek lehető legnagyobb védelmére helyezi a hangsúlyt. A szabadkereskedelem a minél alacsonyabb állami szerepvállalást hirdeti, hiszen a piac ugyanis kiigazítja majd az ingadozásokat, a protekcionizmus pedig állami szerepvállalást sürget a hazai piaci szereplők védelmében.²⁶

2.2. Mexikó kereskedelmének története

Mexikó éghajlata, természeti kincsei és elhelyezkedése miatt gazdasága a kereskedelem felé orientálódott. Mexikó és Latin Amerika nagyjából ugyanazt a gazdasági útvonalat követték a 19. században a második világháború által lezárt időszakig viszonylag sikeresen bekapcsolódott a világgazdaságba. Vezetett iparágak a bányászat, az ültetvényes mezőgazdaság, és a könnyűipari termékek gyártása és a fogyasztási cikkek szerepeltek az ország kereskedelmi prioritásaként. Hajtóerő külföldi és hazai magáncégek, a transznacionális hálózatok és az állami cégek voltak, ezt követően jelentős különbségek alakultak ki a Latin-Amerikai régió országainak növekedési teljesítményét tekintve. A nyersanyag export táplálta a latin Amerika fejlődését, de ez a konjunktúra viszonylag gyorsan kifulladt a konjunktúraciklusok mind a fejlett, mind a Latin-Amerikán kívüli fejlődő világhoz képest volatilisabbak és elnyújtottabbak voltak.

²⁵ Scientia Rerum Politicarum, Elekes Andrea (2018): Nemzetközi Gazdaságtan. Dialóg Campus Kiadó, Budapest. <http://midra.uni-miskolc.hu/document/27587/23208.pdf> 5. oldal

²⁶ Miskolci Marketing Műhely Dr. Dankó László (2009): Nemzetközi Kereskedelem. Pro Marketing Egyesület Miskolc, Miskolc, <http://real.mtak.hu/91378/1/4765.pdf> 70. oldal

2.2.1. Az importhelyettesítő iparosítás

Latin-Amerika gyorsabban esett kibocsátási sokkok áldozatává, mint más fejlődő országok. Erre valahogy reagálni kellett és eltérő gazdaság politikát kellett követni, megjelent a 30-as évektől az import helyettesítő iparosítási módszer. 1930-1950-ig alapvetően kimagasló gazdasági növekedés volt. A take-off-ot a második világháború bekövetkeztével Mexikó által természetett és természeti erőforrásai iránt megnövekedett kereslet okozta, illetve az, hogy a fejlett országok termelésüket a hadi ipar szolgálatába állította, belső piacakon hiány alakult ki, melynek megoldására Mexikó eszkalálta a feldolgozóiparát.²⁷ Ebben az időben árák gyors, évi átlagos 10 százalékos növekedését eredményezte. A 40-es évek közepétől a peso leértékelődött mely nemzetközi versenyképesség fokozatos csökkenésével és egy inflációsleértékelési ciklus beindulásával járt együtt. A 30 éves program nem volt tartható mivel nem teremtett versenyképes potenciált. Ezért Mexikó és más latin-amerikai állam 50-as évek végén kezdtek bele az exportorientált iparosításba... Az import helyettesítő iparosítás és az export helyettesítő iparosítás különbségei a 80-as évektől, a növekedési pályák, a fizetésimérlegteljesítmények eltávolodásától váltak hangsúlyosabbá. A két séma között ezzel együtt jelentős konvergencia volt, míg a sémákon belül az egyes országok között divergenciát figyelhattunk meg. Az 1950 és a 70 közti periódusra szilárd növekedés volt jellemző, mindaddigi legintenzívebb növekedési gyorsasággal jellemezhető időszakként kerültek be a mexikói gazdaságtörténetbe. A hazai tőkeképződést az államnak befolyásos szerepe segítette elő legjelentősebb (a legfontosabb iparágakban való közvetlen részvétele), a fiskális politika ösztönözte a hazai és külföldi befektetéseket. A növekedés másfél évtizede után 1970-1982 –es időintervallumban destabilizáló növekedés időszak követte. De nemcsak Mexikó a 80-as években számos latin-amerikai ország súlyos fizetési mérleg gondokkal (adósságválsággal), volt kénytelen szembenézni, amely többek között annak volt köszönhető, hogy adósság-alapon finanszírozták a másodlagos Import- helyettesítő iparosítást (Erdélyi & Márkus, 2021).²⁸ A növekvő társadalmi elégedetlenséget expanzív költségvetési és monetáris politikával próbálták megoldani, a gazdasági fejlődés felgyorsítása és eredményeinek minél szélesebb körben elérhetővé tétele volt a célja. A 1970-76-ig tartó időszakban GDP-arányos kormányzati

²⁷ MTA 1825 Erdélyi L.(2021): Mexikó: Észak és dél között – közelmúlt és jövőbeli kilátások. A Világ gazdasági Tudományos Tanács tizenharmadik ülése

<https://www.youtube.com/watch?v=OZLYaPPfmSA> Elérhető: 2022.12.03

²⁸ Erdélyi L. és Márkus Á. (2021): Mexikó: észak és dél között – közelmúlt és jövőbeli kilátások. Előzetes vitaanyag. A Világ gazdasági Tudományos Tanács 2021. június 17-i ülésére

https://mta.hu/data/dokumentumok/egyeb_dokumentumok/2021/Erdey_La%CC%81szlo%CC%81Ma%CC%81r%CC%81da%CC%81m.pdf Elérhető: 2022.12.03.

fogyasztás 11,01 százalékra majdnem a duplájára nőtt, hasonlóan gyors változáson ment keresztül a beruházás 5,1 százalékról 8,8 százalékra emelkedett. A deficitet külföldi forrásokból fedezték, A hat év alatt dollárban számított külső adósság csaknem 3,5-szeresére nőtt. 1976. nyarán-jegybank a fix árfolyamjegyzésről áttért a nemzeti fizetőeszköz irányított lebegtetésére ez a peso további leértékelődését segítette elő. A helyzetet exportösztönző hitelekkel próbálták javítani, de hatásuk elenyésző volt. Echeverría 1970-76 közti elnökségét tehát az egyensúly felozlása jellemzi, amelynek okai a gazdaságpolitikai expanzió, a világgazdaság strukturális átrendeződésében, valamint az importhelyettesítő iparosításban keresendők (Erdélyi L. & Márkus Á, 2021).²⁹

Mexikó sajnos nem tudott az aspirációknak megfelelni., López Portillo (1976-82) volt következő elnök. kezdetekben az IMF segítségével próbálta fiskális és monetáris visszafogások szubvenciójával stabilizálni a gazdaságot, amely kedvezően reagált az intézkedésekre. Az export az árfolyam-kiigazításnak is köszönhetően 18,21-ről, illetve 22,77 százalékra emelkedett. Úgy látszott, hogy az akkori Mexikó nyitottabb és kompetitívebbé vált. Elkezdődtek a GATT-hoz való csatlakozási tárgyalások. Viszont, amikor az olajválsággal kapcsolatos a jelentős olajkészletekről szóló hírek megerősítették, a tetemes jövőben várhatóan növekvő bevételekre alapozva szakítottak ezzel a politikával. Tovább mélyítették az importhelyettesítő iparosítási stratégiát. a költségvetési kiadásokat növelték, így a deficit is növekedett. Növelték a pénzforgalomba lévő pénz mennyiségét, ez túlértékelt fizetőeszközhöz és jelentős tőkebeáramláshoz vezetett. Expanzió jellemezte monetáris politikát. Továbbá erőteljes protekcionizmus jellemezte az állam kereskedelempolitikáját. 1950-es évekbeli stabil, alacsony inflációval rendelkező állama 1982-re recesszióba került. A következő elnöknek Miguel de la Madridnak (1982-1988), nem volt könnyű dolga. Több mintegy évtizede deficités ország helyreállítása volt a feladata. Sajnos intézkedései nem érték el a kívánt cél némi előrelépés észre vehető volt a tőkebefektetések liberalizációjának tekintetében továbbá a külső teher a pozitív folyófizetésimérleg-egyenleggel némileg csökkent. Az 1985-1987 közötti időintervallumban Mexikó olyan reformlépésekbe kezdett, amelyek fellendülést hoztak. A kereskedelmi mérleg javuló tendenciát mutatott. Mexikó újra górcső alá vette a GATT-hoz való társulását ezáltal alátámasztotta elkötelezettségét szabadelvűbb külkereskedelem mellett. 1987-től egy újabb folyamatban lévő krízis következett, majd 1982.-ben bekövetkezett a

²⁹ Erdélyi L. és Márkus Á. (2021): Mexikó: észak és dél között – közelmúlt és jövőbeli kilátások. Előzetes vitaanyag. A Világgazdasági Tudományos Tanács 2021. június 17-i ülésére https://mta.hu/data/dokumentumok/egyeb_dokumentumok/2021/Erdey_La%CC%81szlo%CC%81Ma%CC%81r%CC%81kus_A%CC%81da%CC%81m.pdf Elérhető: 2022.12.03.

dekonjunktúra. Salinas elnök volt a következő, aki a politikájával megpróbálta helyreállítani a recesszióba került Mexikót. Próbálkozásai nem voltak sikertelenek. Tervének alapjai az ipari apparátus modernizációja, a külkereskedelmi nyitás megszilárdítása és a gazdaság további stabilizációja volt. Hatályon kívül helyezte a privatizációt és a külföldi működőtőke-befektetéseket. Továbbá az ország nyitottá vált a regionális integrációs egyezmények csatlakozásához. Példaként ide sorolnám az ALADI-t, a NAFTA-t, az APEC-et, a WTO-t. és G20-t. Mexikó rendelkezik a legtöbb szabadkereskedelmi egyezménnyel 47 multilaterális egyezmény tagja. ezáltal azt is mondhatjuk, hogy a legnyitottabb és a legkompetitívebb ország. Az elveszett időszak után Mexikó egy olyan integrációban találta magát ami az egyik legjelentősebb kereskedelmi integráció volt, az Észak- Szabadkereskedelmi egyezmény (NAFTA). Mexikónak a latin-amerikai területen belüli sajátos tulajdonságai az Egyesült Államokhoz való tőszomszédsága, a két ország közötti munkamegosztás viszonylag korai kialakulása az északi szomszédal közös, 3145 kilométeres határvonala adja.

Az együttműködés a nemzetközi értékláncok második világháborút követő fejlődésének már korai szakaszában kialakult, amelyet fennállásának csaknem negyven éve alatt a világ a fejlődés egy sajátos kérdőjeleként, a maquiladora- iparként ismerhetett meg.³⁰

2.2.2. A maquiladora-szektor

Létezése jelentős mértékben megkönnyítette az észak-amerikai integráció, a NAFTA 1994-es életbe lépését, majd Donald Trump elnöksége nyomán USMCA-ként való továbbélését. Amellett, hogy az USMCA a világ egyik legjelentősebb új típusú, tehát már nem csak kizárólag az áruk szabad kereskedelmére irányuló integrációja, mélységét, belső kereskedelmét tekintve is kiemelkedő fontosságú: egy olyan számottevő gazdasági együttműködés aminek amelynek tagjai fejlett egyszerre gazdaságok és egy fejlődő ország. A NAFTA-t mélység és potenciál jellemezte. a főbb működési nézőpontjai a munkaerő, a határmenti fejlesztési övezet kihasználása. A maquiladora olyan ipari üzemet jelent, amely külföldről, döntően az Egyesült Államokból érkező alapanyagokat vagy félkész terméket alakít át tovább feldolgozott vagy késztermékekké, melyek teljes egészét, vagy döntő hányadát visszaszállítják az anyaországba vagy más célországba exportálják. A legtöbb ezek közül a gyárak közül a két ország határán

³⁰ Erdélyi L. és Márkus Á. (2021): Mexikó: észak és dél között – közelmúlt és jövőbeli kilátások. Előzetes vitaanyag. A Világgazdasági Tudományos Tanács 2021. június 17-i ülésére https://mta.hu/data/dokumentumok/egyeb_dokumentumok/2021/Erdey_La%CC%81szlo%CC%81Ma%CC%81r_kus_A%CC%81da%CC%81m.pdf Elérhető: 2022.12.03.

helyezkedik el. A folyamatot nem sújtja adó és vám teher, viszonylag könnyebb adminisztrálható.³¹

Az 1960-tól 2000-ig tartó időszakot elveszett évtizedeknek tekinthető mely gazdasági fellendülésekkel társul. Oka pedig, hogy nem volt megfelelő mély reform mely protekcionizmussal és gyenge jogállamisággal párosult. Az 1980-2005 közötti időszakban Latin-Amerika növekedése alul múlta minden más fejlődő régió növekedési teljesítményét. A GDP alacsony növekedését a termelékenység (TFP) igen lassú emelkedése vezérelte.

A mexikói gazdaság a második legnagyobb Latin-Amerikában, és csak a GDP alapján a világ 15 legnagyobb gazdasága között van.

Több mint négy évtizede vezető feltörekvő piacnak számít. A jövő gazdasága, amelyre figyelni kell. Ugyanakkor úgy tűnik, Mexikó a rettegett középjövedelem csapdájában ragadt. A növekedés 1990 és 2019 között átlagosan évi 2,4% volt, ami a szokásos feltörekvő piaci arány felét jelenti.

Mexikó kereskedelmét befolyásoló pozitív tényezők

- USMCA (a NAFTA utódja)
- Nearshoring (partközelség)
- WTO (elképzeltető, hogy újraéled Amerika tekintetében a WTO, (Biden kormány elfogadta az új az Afrikai származású elnöknő jelölését és támogatta de még a vita rendezés alatt áll leginkább az erősen súlytó anyagi büntetések miatt) sikeres inklúzív kísérletek)
- Ami az oktatáson keresztül képesek voltak csökkenteni a kirívó jövedelmi egyenlőtlenségeket
- Magasabb ágazaton belüli kereskedelem melynek a következménye, hogy alacsonyabb alkalmazkodási költségekhez vezethetnek

Negatívumok

³¹ Erdélyi L. és Márkus Á. (2021): Mexikó: észak és dél között – közelmúlt és jövőbeli kilátások. Előzetes vitaanyag. A Világ gazdasági Tudományos Tanács 2021. június 17-i ülésére https://mta.hu/data/dokumentumok/egyeb_dokumentumok/2021/Erdey_La%CC%81szlo%CC%81Ma%CC%81r_kus_A%CC%81da%CC%81m.pdf Elérhető: 2022.12.03.

- WTO (stabilizáló szerepe mindenképp fontos volt ahogy ezt a pénzügyi válság is megmutatta)
- Hegemóniaharc
- Erőszak, opiát és opioid válság melynek kereskedelmi szerepében Mexikó igen jelentős szerepet játszik
- Mexikó mérete
- Latin-Amerika politikai egyenlőtlenségei
- Kapitalizmus alapvető és súlyosabban visszatérő problémái³²

Valójában egyetlen más latin-amerikai ország sem tapasztalt ennél nagyobb növekedési ütemet Brazilián kívül, amely szintén fontos importhelyettesítési rendszert követett. Volt azonban egy alapvető hiba ebben a stratégiában az elosztás az országon belül.

A baj az volt, hogy a nagy árucikkek importhelyettesítéséből az üzleti vállalkozások, a tulajdonosok és a befektetők sokkal többet profitáltak, mint az átlagmunkások. 1960-ra a háztartások felső 10%-ának hétszer akkora jövedelme volt, mint az alsó 40%-nak. A vagyon nagyobb koncentrációjával a belső kereslet stagnálni kezdett. Ennek kezelésére a jövedelemelosztás egyre fontosabbá válik.

A kormány megoldásnak tekintette a kiadások növelése volt, olyannyira, hogy az államháztartási hiány 1972-ben 2%-kal, 1975-ben 9%-kal nőtt, ami fenntarthatatlan helyzet volt. A kiadási hullámot a romló kereskedelmi pozíció állította meg. A 70-es évek végén A jelentősen csökkentett tartalékok lehetővé tették az ország számára, hogy elhalassza a strukturális reformokat. Az államháztartás a jövőbeni olajár-emelkedésre támaszkodott a gazdaság támogatása érdekében. A kiadások és az egyoldalú növekedési ösztönzők azonban megteremtették az infláció és a túlértékelt árfolyam emelkedésének feltételeit. Ez pedig nagyobb mértékű állami hitelfelvételt kényszerített ki. Adósságok, amelyek elsősorban az amerikai kamatlábakhoz és a londoni bankközi hitelminősítéshez voltak kötve. Sajnos Mexikó számára, amikor az USA recesszióba került, és a 80-as évek elején minden ár lezuhant, Ez a helyzet, az IMF mentőakcióját, mély kiadási kártyákat és árfolyam-, leértékelési köröket eredményezett. A 80-as években, a szélsőséges makrogazdasági instabilitásnak köszönhetően,

³² MTA 1825. Erdélyi L.(2021): Mexikó: Észak és dél között – közelmúlt és jövőbeli kilátások. A Világgazdasági Tudományos Tanács tizenharmadik ülése
<https://www.youtube.com/watch?v=OZLYaPPfmSA> Elérhető: 2022.12.03.

az infláció emelkedése 130% volt. A z egyetlen pozitívum, ami a mai napig releváns. Az, hogy a gazdasági zűrzavar arra készítette az országot, hogy drasztikusan csökkentse a vámokat és a kereskedelmi akadályokat, hogy az árucikkek nagyobb hozzáférését megkönnyítse a nemzetközi piacon. A kereskedelmi liberalizáció legjobb példája a NAFTA, amelyet Mexikó a 90-es évek elején írt alá az USA-val és Kanadával.

2.2.3. 1995-ös tequila-válság

Sajnos ez nem volt olyan szórakoztató, mint amilyennek hangzik, mivel a válság a rövid távú hitelfelvételre és a nemfizetésre összpontosított. Szükségeinek finanszírozásához a kormánynak egyre több rövid lejáratú hitelt kellett kibocsátania. Sajnos a társadalmi zavargások hulláma és az elnökjelölt meggyilkolása tőke kiáramláshoz vezetett. A pénzkiáramlás miatt a befektetők igyekeztek a pesoikat dollárra cserélni, ami veszélyeztette a valuta rögzített árfolyamát. Hogy ezt a problémát megoldja, a központi bank még több dollárban denominált adósságot bocsátott ki, hogy pesót vásároljon, ezzel kimerítve a dollártartalékát. A stratégia csak addig tarthat, amíg van dollár, amit el lehet adni, érzékelve a túlértékeltséget, a pénz elkezdett kiáramlani az országból. A korlátozott tartalékok miatt pedig a peso szabad áramlásra kényszerült. A valuta értékének nagymértékű csökkenése miatt a rövid távú, dollárban denominált hiteleket sokkal nehezebb volt visszafizetni, ami IMF-mentőcsomagot eredményezett.³³

Bár, hogy igazságosak legyünk Mexikóval szemben. A válságot nem a hatalmas deficit okozta. Mivel 1994-ben az országnak valójában költségvetési többlete volt.

A likviditási válságot az okozta, hogy a nagy mennyiségű rövid lejáratú adósságot nem lehetett gyorsan refinanszírozni vagy helyrehozni.

2.2.4. Mexikó kihívásai

További fontos kérdést vet fel, hogy mik mexikói kihívásai? A szegénység és az egyenlőtlenség, kulcsjelentőségűek mind a gazdaságban, mind a régiók között. A kihívások eredete, némileg a hírhedt tevékenység, ami nagy káoszt és instabilitást okoz. Emellett, magas szintű a korrupció, a nemzeti rangsor globális korrupciós indexen 124. helyén áll. Az USA határához közelebb eső területek nagymértékben profitáltak az iparosodásból és az észak-amerikai ellátási láncokkal való szorosabb integrációból, ők részesülnek a legtöbb FDI-ból.

³³ Economics Altsimplified (2021): Economy of Mexico: The world's slowest emerging market? <https://www.youtube.com/watch?v=rls9jgdhz6s&t=565s> Elérhető: 2022.12.03.

Míg a távolabbi területek közel sem tapasztalják ezt, így fejlettségi szintjük is elmarad az előbb említett területek fejlettségi szintjétől. Ez igazán kiemeli az iparosítás és a szélesebb értelemben vett gazdaság összekapcsolásának kihívását. Ez az egyenletlen fejlődés nagyban magyarázza, hogy az ország és a feltörekvő piac az elmúlt évtizedekben miért növekedett alig több mint 2,4%-kal. Ez fele a többi feltörekvő piac növekedési ütemének, ami jóval a jelenlegi kormány által kitűzött 4%-os növekedési cél alatt van.³⁴

2.2.5. Mexikó gazdasága a XXI. században

A mexikói gazdaság a második legnagyobb Latin-Amerikában, és csak a GDP alapján a világ 15 legnagyobb gazdasága között van.

Több mint négy évtizede vezető feltörekvő piacnak számít. A jövő gazdasága, amelyre figyelni kell. Ugyanakkor úgy tűnik, Mexikó a rettegett középjövedelem csapdájában ragadt. A növekedés 1990 és 2019 között átlagosan évi 2,4% volt, ami a szokásos feltörekvő piaci arány felét jelenti.

Felmerül a kérdés, hogy miért? Miért nem sikerült Mexikónak a közepes jövedelműből a magas jövedelműbe ugrania? Miért zsugorodott a gazdasága 2020-ban jobban, mint a legtöbb országban?

Valójában még a 2020-as eseményeket megelőzően Mexikó már recesszióban volt. A gyenge növekedés egyik fő oka az ország hihetetlenül alacsony termelékenységi szintje. Állampolgárai átlagosan több órát dolgoznak, mint bármelyik másik OECD-ország tagja, ugyanakkor a legkevésbé termelékenyek. Ez az erőforrások, elsősorban a tőke és a munkaerő rossz elosztásának köszönhető. 10-ből 6 munkavállaló az informális szektorban dolgozik, ilyen nagy mennyiségű képzetlen munkaerőnek biztosít munkahelyet, így kevésbé ösztönzi a területet innovációra vagy oktatásra. Erről árulkodik az is, hogy az ország a GDP alacsony százalékát költi kutatásra és fejlesztésre. Az igazság kedvéért azonban ez nem jelenti azt, hogy a gazdaság minden ágazata a termelékenységi táblázat alján állna. 2015, a The Economist tanulmánya szerint a korábban említett regionális egyenlőtlenségek, különösen a mezőgazdaságra összpontosító államok, ahol a kis gazdaságok az informális szektorban gyakoriak. A szélesebb értelemben vett gazdaságban az alacsony termelékenységű ágazatok, mint például a turizmus, a kiskereskedelem és a mezőgazdaság, a munkaerő felét teszik ki. Míg a legtermelékenyebb szektor a munkaerő alig több mint negyedét teszi ki. A másik probléma a tőke. A pénz gyakran

³⁴ Economics Altsimplified (2021): Economy of Mexico: the world's slowest emerging market? <https://www.youtube.com/watch?v=rls9jgdhz6s&t=565s> Elérhető: 2022.12.03.

nehezen jut el a vállalkozásokhoz. Mexikó még mindig szenved fejletlen bankszektor örökségétől. A mexikói intézmények tükrözése, amelyek munkásságuk és küzdelmük ellenére, még mindig elég hosszú utat kell megtenniük. Mexikó a 2020-as évektől kezdve a fellendülés időszakát éli. De nem feltétlenül teljes fellendülés, hiszen a pandémia miatt visszaesés tapasztalt. a gazdasági tevékenység recessziójának egyik fő oka az, hogy hogyan közelítette meg ezt a válságot. A kormány elkerülte a nagyszabású fiskális ösztönző tervet. A többi latin-amerikai ország átlagának mindössze negyedét költötte el. Tekintettel a történelmére ezt részben a pártközi kormány és az adósságtól való idegenkedés magyarázza. Ennek a fiskálisan óvatosabb megközelítésnek azonban az a következménye, hogy a teljes kilábalás a recesszióból az IMF szerint 2026-ig is tarthat. Összességében tehát azt láthatjuk, hogy Mexikó a makrogazdasági stabilitás tekintetében hihetetlen előrelépést tett a 80-as és 90-es évek óta. A kereskedelem liberalizációja bizonyos ágazatokban és régiókban nagy nyereséget eredményezett. Bár ez a növekedés nagymértékben torzult és kiegyensúlyozatlan volt, ami segít megmagyarázni a gyenge teljesítményt, mivel a növekedési ráták fele a nagy feltörekvő piacok növekedési rátájának.³⁵

2.3. Az észak-amerikai szabadkereskedelmi megállapodás

Mexikó erősen kötődik a gazdaságát teljes mértékben befolyásoló multilaterális szerződésekhöz. Elsőként kiemelném az észak-amerikai Szabadkereskedelmi Megállapodást (NAFTA) partnerei közé Kanada és az Egyesült Államok tartozik. A NAFTA kétpárti elfogadottsággal rendelkező egyezmény, hiszen az idősebb Bush elnök kezdeményezte és Clinton elnök írta alá. A hatályba lépés előtti előzmények és az egyezmény körüli atmoszféra rendkívül ellentmondásos volt. A kritikusok tömeges munkahely megszűnéseket, vállalkozások tönkremenetelét és túltermelést deklaráltak.³⁶

A sok ellentmondással szemben a program inkább kereskedelem teremtő volt, mint kereskedelem terelő.

Sikeres, hiszen Mexikó a 2. legfontosabb külkereskedelmi partnere az Egyesült államoknak.

³⁵ Economics Altsimplified (2021): Economy of Mexico: The world's slowest emerging market? <https://www.youtube.com/watch?v=rls9jgdhz6s&t=565s> Elérhető: 2022.12.03

³⁶ CSS World.2021. What is Nafta? Why Donald Trump to end it? https://www.youtube.com/watch?v=_AwGg3_6KMg&t=6s

Az egyezmény fennállásának az első 25 évében pozitív jóléti és kereskedelmi hatásokkal járt. Az észak-amerikai szabadkereskedelmi megállapodásnak és az Egyesült Államokkal közös 3000 km-es határnak köszönhetően a világ legnagyobb gazdaságába exportálni kívánó vállalatok első számú helyszínévé nőtte ki magát.

Több mint 3000 km hosszúságú határon osztozik az Egyesült Államokkal. A határon átnyúló kereskedelem nagy üzlet a gazdaság fellendítése érdekében. Évente közel 700 milliárd dollár, ami, ha kontextusba helyezzük, Mexikó GDP-jének több mint felének felel meg. Csak az Egyesült Államokkal szemben évente mintegy 100 milliárdos kereskedelmi többletet mutat.

Ez egy olyan kereskedelmi kapcsolat, amelyet a NAFTA-nak az UMCA kereskedelmi megállapodással való felváltása biztosított. Ennek a kapcsolatnak a középpontjában az autóipar áll. Mexikó hatalmas szereplője a globális autópiacnak. az ország északi iparosodott államát a világ hatodik legnagyobb autógyártójává teszi. Nagymértékben az USA-val való ellátási lánc integráció és az olcsóbb munkaerő miatt. A határ északi oldaláról érkező pénzáttalások hatalmas devizaforrást jelentenek, ami Mexikó GDP-jének közel 4%-át teszi ki. Nagy erőfeszítéseket tett a privatizáció, a dereguláció, a jobb államháztartás és a nyitottabb gazdaság felé való elmozdulás érdekében.

A 80-as években egy piacorientáltabb országgá vált. A 90-es évek eleje óta meredek emelkedés tapasztalható a nettó beáramló közvetlen külföldi befektetések terén.³⁷ És bár Mexikónak is megvannak a maga kihívásai az emberi fejlődési index az 1990-es évek óta 18 ponttal emelkedett, és jelenleg Latin-Amerika és a Karib-térség átlaga felett van. Az átlagpolgár ma lényegesen jobban él, mint 30 évvel ezelőtt. A NAFTA egyik magasztos ígéreté az volt, hogy redukálódni fog a tagországok közötti bér különbségek ezzel ellentétben Mexikóban az egy főre jutó jövedelem évente több mint 1%-kal növekedett. Ez lehetett az egyik fő indoka a fokozódott migrációnak. 1994-2013 között az USA-ban élő Mexikói bevándoroltak száma duplájára nőtt.³⁸ Mexikó és az USA állattenyésztői és termelői részlegesen verseny alakult ki, nagy nyomást helyezve ezzel Mexikóra. Az országra gyakorolt negatív csapás ellenére, Mexikói állattenyésztésből és mezőgazdaságból származó export növekedett a szerződés hatályba lépése

³⁷ Rolf J. Langhammer, L. Vinhas de Souza (2015): Monetary Policy and Macroeconomic Satbilization in Latin America. Springer.35-90.oldal

³⁸ The Foreign Affairs <https://www.foreignaffairs.com/articles/canada/2013-12-06/nafta-mixed-record>
Elérhető: 2022.12.03

óta.³⁹ 2016-ban az ország mélyrehatóan integrálódott a regionális és globális értékláncokba különösen a gépjárműágazatban, amely 2016-ban a teljes befelé irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések 70 százalékát tette ki. Az export mezőgazdasági termékek 3,9 százalékkal nőtt egy év alatt, a NAFTA elindítása óta (az átlagos GDP-vel összehasonlítva 2,4 százalékos reálértéken számított növekedéssel). A feldolgozóipar növekedése átalakította az export kosarat a nyersanyagok, különösen az olaj dominanciájától a feldolgozott termékek irányába. Ezek közé tartoznak, elektronikai termékek és közlekedési járművek. Az ország megerősítette termelőkapacitásait a legösszetettebb ágazatokban, és ma már versenyképes exportőr olyan termékekben, amelyeknek magas a hazai hozzáadott érték aránya.⁴⁰

A NAFTA –val kapcsolatos viták a USMCA felváltása ellenére is folytatódnak. A következő sorokban reprezentálom a négy legfontosabb előnyét és négy a legszignifikánsabb hátrányát.⁴¹

Előnyök

- A NAFTA számos termék árát csökkentette
- A NAFTA 0,5%-kal növelte az Egyesült Államok GDP –jét
- A NAFTA jót tett a diplomáciai kapcsolatoknak
- A NAFTA növelte az exportot és az egyezménynek köszönhetően évente közel 200 000 exporttal kapcsolatos munkahely jött létre (autószektor több mint 400 000 munkahelyet teremtett 1994-2016 között)
- A közvetlen külföldi befektetések megnövekedése
- Alacsonyabb olaj ár, így számos termék és szolgáltatás ára is csökken

Hátrányok

- A NAFTA az Egyesült Államok ipari munkahelyeinek megszűnéséhez vezetett. (350 000 munkahelyet szűnt meg 1994 és 2016 között.)

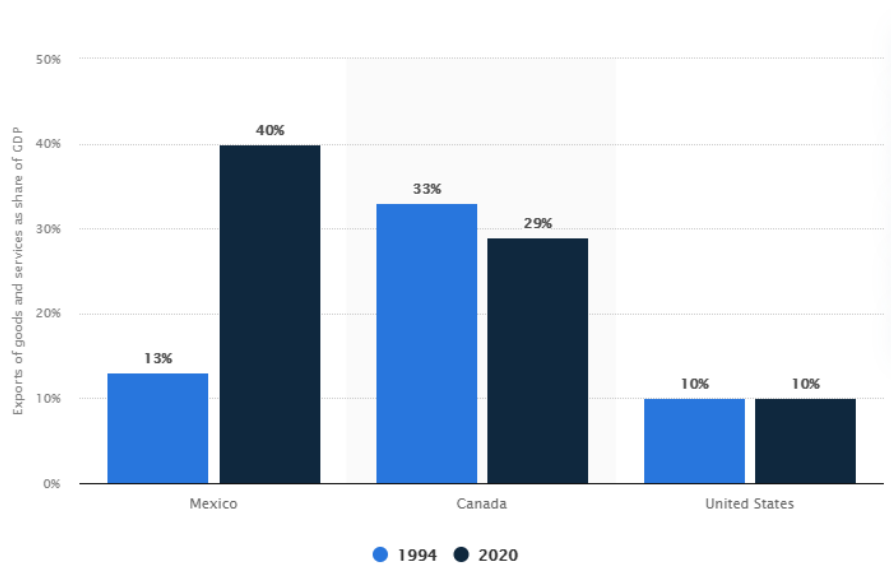
³⁹ Nincs szerző: Newsy What is NAFTA? <https://www.youtube.com/watch?v=DbOjLfRcGnc>
Elérhető: 2022.12.03

⁴⁰ Magyar Nemzeti Bank (2015): Észak-Amerikai Szabadkereskedelmi Egyezmény <https://www.mnb.hu/letoltes/eszak-amerikai-szabadkereskedelmi-egyezmény-nafta.pdf> Elérhető: 2022.12.03

⁴¹ The Worldbank <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/MEX/Year/LTST/Summarytext>
Elérhető: 2022.12.03

- A NAFTA rontotta a mexikói kistermelők és kisvállalkozások gazdasági kilátásait. (a csődbe ment gazdák gyárakba mentek dolgozni, ahol alacsonyabb fizetést, kisebb autonómiát és rosszabb munkakörülményeket kaptak)
- A NAFTA elnyomta a nem főiskolai végzettségű munkavállalók bérét az Egyesült Államokba
- Környezeti kár (A NAFTA környezetvédelmi és munkaügyi normái magasabbak is lehettek volna)⁴²
- Kereskedelmi deficit⁴³ (2016-ban az USA import többletéből származó kereskedelmi deficit 63 milliárd dollár volt.

Mexikó GDP-jének 40 százaléka származott áru- és szolgáltatásexportból, szemben a GDP 13 százalékaival 1994-ben, amikor a NAFTA hatályba lépett. Tehát 1994 és 2020 között 27%-os növekedés volt tapasztalható az export tekintetében.

1. ábra

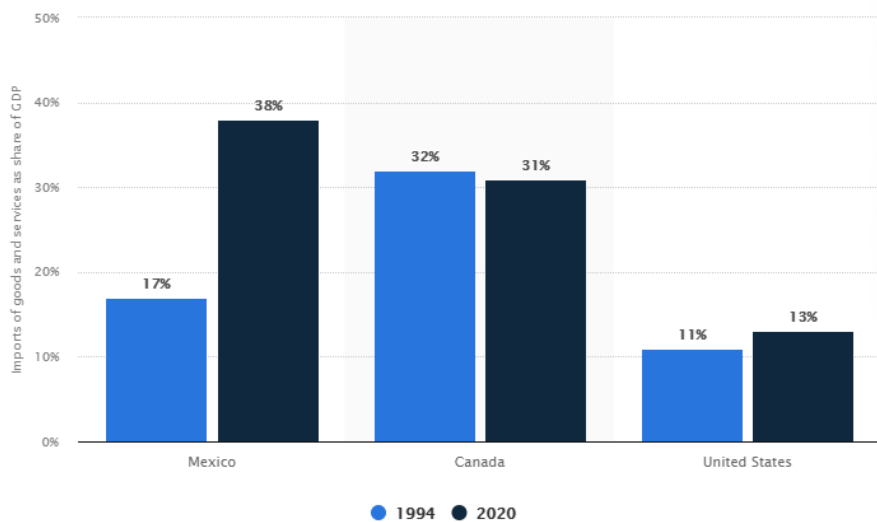
A NAFTA-országok áru- és szolgáltatásexportjának részesedése a GDP százalékában 1994-ben és 2020-ban⁴⁴

2020-ban Mexikó GDP-jének 17 százaléka származott áru- és szolgáltatásimportból, szemben a GDP 38 százalékaival 1994-ben.

⁴² The Balance K. Amadeo (2022): Nafta Pros And Cons. <https://www.thebalancemoney.com/nafta-pros-and-cons-3970481> Elérhető 2022.12.03

⁴³ Szerző: PBS NewsHour Lori Wallach and Carla Hills <https://www.youtube.com/watch?v=LaMCK-Sec7Y> Elérhető 2022.11.30

⁴⁴ Forrás: <https://www.statista.com/statistics/948068/exports-nafta-countries-percent-gdp/>

2. ábra
A NAFTA-országok áru és szolgáltatásimportjának aránya 1994-ben és 2020-ban, a GDP százalékában kifejezve.⁴⁵

2020-ban Mexikó mindkét területen (export és import) felülmúlta a NAFTA országainak éves elért eredményeit.⁴⁶

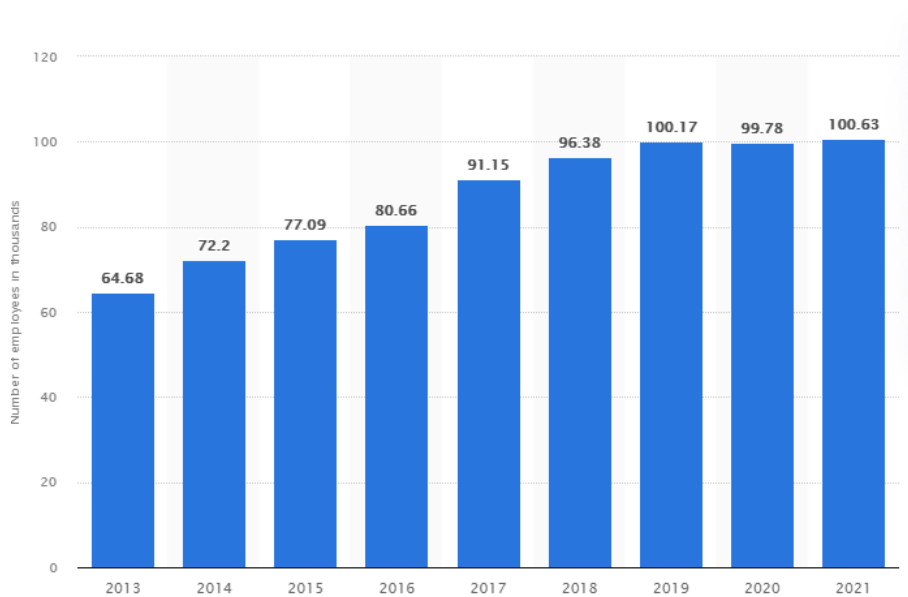
A mexikói járműgyártási szektorban foglalkoztatottak száma 2021 márciusában meghaladta a 100 000 főt, szemben az egy évvel korábbi 99 800 alkalmazottal.

2013-tól 2019-ig folyamatos növekedés látható ebben a szektorban. A 2020-ban stagnálás következett be ez valószínűleg a pandémia velejáróinak illetve következményeinek volt köszönhető.⁴⁷

⁴⁵Nincs szerző Statista: Share of imports of goods and services for NAFTA countries in 1994 and 2020, as percent of GDP Forrás: <https://www.statista.com/statistics/948103/imports-nafta-countries-percent-gdp/>

⁴⁶ Nincsszerző Statista: Share of imports of goods and services for NAFTA countries in 1994 and 2020, as percent of GDP <https://www.statista.com/statistics/948103/imports-nafta-countries-percent-gdp/>
Elérhető 2022.11.30

⁴⁷ Nincs szerző Statista: Number of employees in the sector of vehicle manufacturing in Mexico from 2013 to 2021 <https://www.statista.com/statistics/892283/mexico-automotive-industry-employment/>
Elérhető 2022.11.30

3. ábra

A járműgyártás ágazatában foglalkoztatottak száma Mexikóban 2013 és 2021 között⁴⁸

A NAFTA lehet az egyik oka a nagyszámú migrációnak. 2019-ben 156 052 Mexikóban született személy kapott legális állandó lakhelyű státuszt az Egyesült Államokban.

2.4. A csendes-óceáni szövetség

A Pacific Alliance egy latin-Amerikai mechanizmus mely megváltoztatja Latin- Amerika sorsát örökre. 2011 áprilisában Chile, Kolumbia, Mexikó és Peru megalakította az úgynevezett csendes-óceáni szövetséget.⁴⁹ Küldetése, hogy végre elérje azt az integrációt, ahol az áruk, a tőke és az emberek szabadon mozoghatnak a régióban. Mindezt azzal az elképzeléssel hozták létre, hogy ez ösztönözi fogja a növekedés fejlődését és a versenyképességet összpontosítva a nagyobb jólét elérésére, a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek leküzdésére és a lakosság társadalmi befogadásának előmozdítására. Ebben a gazdaságban. Az első 6 év alatt a négy ország megszüntette a vámok 92%-át, és határidőt szabtak arra, hogy a maradékot is eltöröljék. Ezzel együtt egyszerűsítették a vám- és a közigazgatási bürokráciát. Különösen, amikor az áruk eredetére vonatkozó szabályokról van szó, ami korábban jelentős terhet jelentett a régióknak. Így

⁴⁸ Nincs szerző Satista: Number of employees in the sector of vehicle manufacturing in Mexico from 2013 to 2021

Forrás: <https://www.statista.com/statistics/892283/mexico-automotive-industry-employment/>

⁴⁹ Ana M. Palacio. The Pacific Alliance Institutional Framework

<https://www.youtube.com/watch?v=71eoPVmpKdY&t=272s> Elérhető 2022.11.30

eddig, ha egy kolumbiai termelő perui beszállítókat használt, nem tudta kihasználni a Kolumbia és Mexikó közötti szabadkereskedelmi megállapodás előnyeit, amikor Mexikóba adta el az áruját. A vízumkötelezettséget is megszüntették, ennek eredménye, hogy a látogatók mozgása megduplázódott. Elhatározták, hogy együttesen tárgyalnak a szabadkereskedelmi megállapodásokról Új-Zélanddal, Ausztráliával, Kanadával és Szingapúrral. További jelentős előrelépés volt a pénzügyi integráció. A négy ország létrehozott egy amerikai integrált piacot, amely Latin-Amerika legnagyobb tőzsdéje lett. A négy ország lépésről lépésre épít egy olyan egyedi piacot, amely meglehetősen jelentős a világgazdaságban. Több mint 240 millió fogyasztóról beszélünk, amelynek együttes GDP-je által a világ nyolcadik legnagyobb gazdasága. Ez egy olyan gazdaság, amely a latin-amerikai export 50%-át és az országtömb a GDP 38%-át, a külföldi befektetések 45%-át teszi ki. Miért a csendes-óceáni szövetség a többi szervezettel ellentétben az egyetlen Latin-Amerikai régióban, amelyik működőképesnek tűnik. A kulcs talán az úgynevezett csendes-óceáni pumákhoz, az alapító államokhoz köthető, Chiléhez, Peruhoz, Kolumbiához és Mexikóhoz. Ezek az országok a legdinamikusabb gazdaságú latin-amerikai országok, és ugyanazzal a jövőképpel rendelkeznek, mindannyian egyetértenek abban, hogy a növekedés és fejlődés érdekében termelniük és üzletelniük kell a világ többi részével. És ez az, amiért a Világbank szerint ezek a pumák azok az országok, ahol a legkönnyebb üzletet kötni, vagy ahol, több kereskedelmi megállapodást írtak alá, mint a világ többi részén. Mindenesetre a csendes-óceáni szövetség jelenti az egyik legjobb lehetőséget Latin-Amerika számára.⁵⁰

2021-ben Latin-Amerika és a Karib-térség bruttó hazai termékének 42,9%-át képviselte.⁵¹A világ 6. legnagyobb exportőre volt 2021-ben.⁵²Latin-Amerika teljes és a karibi térség kereskedelmének 57,4%-át generálta 2021-ben.⁵³Az érkező közvetlen külföldi befektetések 45%-át vonzotta Latin-Amerikába és a Karib-térségbe 2021.-ben.

A csendes-óceáni szövetség országainak GDP-je⁵⁴

- Chile: 256 milliárd dollár

⁵⁰ Visuelpolitik EN Simon Whistler: Is The Pasific Alliance The New Powerhouse? <https://www.youtube.com/watch?v=E2cSExQXk5U> Elérhető 2022.11.30

⁵¹International Monetary Fund IMF-től származó adatok, Elérhető: 2022.11.28

<https://www.imf.org/en/Search#q=Pacific%20ALLIANCE&sort=relevancy&DateTo=2022.%2011.%2028.&DateFrom=1%2F1%2F2022>

⁵² The Trade Map <https://www.trademap.org/Index.aspx> Elérhető 2022.11.30

⁵³ The Trade Map <https://www.trademap.org/Index.aspx> Elérhető 2022.11.30

⁵⁴ International Monetary Fund Az IMF-től származó adatok, Elérhető: 2022. 11.28

- Kolumbia: Kolumbia: 314,27 milliárd dollár
- Mexikó: USA-dollár: 1,294.83 milliárd dollár
- Peru: USA-dollár: 224,73 milliárd dollár

A Csendes-óceáni szövetség: 2,150.169 milliárd dollár.⁵⁵ Mexikó GDP-je a Latin-Amerikai országok össz GDP-jének több mint felét teszi ki.

2.5. A Transz-csendes-óceáni Átfogó és Progresszív Megállapodás

A TPP Trans-Pasific Partnership

A nagy banki, szoftver gyógyszeripari, dohányipari vállalatok 12 ország kormányainál lobbiztak, hogy a leginkorrektebb üzletet tárgyalják meg. A TPP számos problémája közül az egyik, hogy az egyezmény által arra kényszeríthetnek, hogy jelentősen többet fizessünk a szükséges gyógyszerekért. Hogy pénzbírsággal vagy akár börtönnel is sújthatnak, ha valaki szerzői joggal védett tartalmakat tölt le az internetről. Sajnos az internetszolgáltatókat kötelezhetik arra, hogy figyeljék az online tevékenységeket. Lehetőség volt arra, hogy a külföldi vállalatok világszerte bepereljék az adott kormányt, aki a gyógyszerekhez való olcsó hozzáférést biztosít vagy a termőföldeket a szén- és gázbányászattól védő törvényeken bármilyen módosítást végez. Az Egyesült Államokban a demokraták és a republikánusok összefogtak, hogy ellenezzék a TPP gyorsított ütemezését, és e helyett nyílt vitát és tárgyalásokat követeltek. Annak ellenére, hogy a nagy hatalmú vállalatok azt akarták elérni, hogy az alkukat még azelőtt aláírják, hogy a nyilvánosságnak esélye lett volna felismerni, mi forog kockán.⁵⁶

A TPP tagállamainak területe összesen 13,06 millió km² nagyságú, lakossága pedig körülbelül 476,22 millió főből áll. Ez a világ lakható területének 8,6%-a és a világ népességének 6,1%-a. Az ország bruttó hazai terméke együttvéve 9709,75 milliárd dollár, ami a világgazdaság mintegy 10,10%-át teszi ki. 2016.-ban Mexikó éves GDP-je 1293,04 milliárd dollár volt. Ami a TPP Latin –Amerikai országaihoz képest kimagasló. Az új becslések szerint a Mexikó éves reáljövedelmét 22 milliárd dollárral, azaz a GDP 1 százalékával, a világ éves exportját pedig

⁵⁵ Az előző adatokat összeadtam.

⁵⁶ Nincs szerző BBC News (2015) Trans-Pasific Partnership What is it, and what does it mean? <https://www.youtube.com/watch?v=CCy7QxjsSy4> Elérve: 2022.11.29.-én

1.106 milliárd dollárral, azaz az export 3,1 százalékaival növeli az alapprognózishoz képest 2030-ra, amikor a megállapodás majdnem teljes mértékben megvalósul. A világ éves jövedelemnövekedése 2030-ra 492 milliárd dollár lesz.

A TPP olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek egyaránt pozitív és negatív hatással van Mexikó globális kereskedelmének kilátásaira.

A Trans Pacific Partnerségben való mexikói részvételhez kapcsolódó pozitív hatások:

1. Nemzetközi kereskedelem diverzifikációja kibővített klientúra bevonásával Ázsiában és Csendes Óceánián területén. Mexikó gazdasági minisztériuma szerint a Trans Pacific Partnershipben való csatlakozás eredményeként az ország azonnali hozzáférést kapott a kereskedelmi blokk nemzeti áru piacainak 90%-ához. A egyezmény újdonsága a mexikói exportot illetően, hogy vámmentesen léphetnek be olyan megyékbe, amelyekkel Mexikónak korábban nem volt szabadkereskedelmi megállapodása. Pl.: Új-Zéland Ausztrália, Brunei, Malajzia, és Vietnam. Ezen túlmenően Mexikó szélesebb hozzáférést kap a japán mezőgazdasági piacához és a gyártási szektorhoz.

2. A továbbiakban az ország kereskedelemösztönző képviselője, a Promexico szerint a mexikói részvétel a Trans Pacific Partnershipben kibővíti az exportértékesítés lehetőségét Ausztrália autóiipari piacára (1,1 millió autó/ év) Szintén figyelemre méltó, hogy Ausztrália a második legnagyobb mexikói alkoholos ital export célországa. Ezek az árucikkek most vámmentesen kerülnek az országba. Végül az egyezmény ratifikálása óta Mexikó állattenyésztésből származó hústermékei és a tenger gyümölcseinek növekedése tapasztalható a vietnami és a szingapúri piacokon.

3. Az újonnan aláírt Egyesült Államok Mexikó-Kanada (USMCA) Kereskedelmi Megállapodásban való részvétele mellett a mexikói részvétel a Transz-Pacific Partnerségben megerősíti kereskedelmi kapcsolatait közte és Kanada között.

4. Az Egyesült Államok nem írta alá a megállapodást ez tény pozitívan hathat Mexikónak a Transz-Pacific Partnerségben való részvételére. Egyrészt Mexikó továbbra is vámmentesen léphet be az Egyesült Államok piacára, de nem konkurencia számára az Egyesült Államok és

nem kell vele versenyeznie a szerződést ratifikáló 11 nemzet gazdaságában történő értékesítésért.⁵⁷

A Trans Pacific Partnerséghben való mexikói részvételhez kapcsolódó negatív hatások:

1. Becslések szerint a legtöbb gazdasági nyereséget azok az országok kapják, ahol jelentős számú munkavállaló keres évente 88 000 USD-t vagy többet. Várhatóan a szellemi tulajdonjog-tulajdonosok magasabb fizetésű tulajdonosai érhetik el a legtöbb bért. Mivel Mexikónak még mindig az egyik legnagyobb problémája a szegénység és a tőkeelosztás, így alulmarad a fejlett országokban keresett bérektől.

2. Mexikó tagsága a Transz-Pacific Partnerséghben negatív hatással van az ország cipő- és textilgyártó ágazatára. Hiszen Vietnam, Brunei és Malajzia alacsony bérű országoknak számít. Ezekből az országokból származó termékek rendkívül versenyképesek lesznek a mexikói piacon.⁵⁸

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mexikó	259,328,000,666	328,581,153,292	382,867,847,673	402,385,300,656	413,674,331,349	434,748,776,076	428,484,066,051

4. ábra

Trans- Pacific Partnership -ből származó Mexikói áru és szolgáltatás importja (a jelenlegi USD-ben)⁵⁹

Újgenerációs megállapodás TPP11 vagy CPTPP Comprehensive and Progressive Agreement for Trans- Pacific Partnership

Eredetileg az USA és Kanada is részt vett volna a TPP tagjaként de Donald Trump, az Egyesült Államok elnöke, államfői posztjának betöltése után 3 nappal az 2017. január 23-án aláírta a TPP-ből való kilépésről szóló végrehajtási rendeletet, ez 77 milliárd dolláros veszteséget hozott az amerikai gazdaságnak. A megállapodás hatálybalépésének feltétele legalább 6 fél ratifikálása, amelyek a 12 TPP-tag együttes GDP-jének 85%-át teszik ki. Az Egyesült Államok

⁵⁷ Made in Mexico INC.(2022): The Pros And Cons Of Mexican Participation In The Trans Pacific Partnership (Tpp)

<https://www.madeinmexicoinc.com/mexican-participation-in-the-trans-pacific-partnership/>

⁵⁸ The Balance, K. Amadeo. (2022): Trans-pacific partnership summary, pros and cons

<https://www.thebalancemoney.com/what-is-the-trans-pacific-partnership-3305581> Elérve: 2022.11.29.-én

⁵⁹ Forrás: <https://databank.worldbank.org/Imports-TPP/id/4506214e>

adta a 12 TPP-tag együttes GDP-jének 60%-át.⁶⁰ Így a végkimenet Továbbá Justin Trudeau 2017 novemberében kanadai miniszterelnök is deklarálta, hogy kilép a megállapodásból. Ehelyett a CPTPP vagy TPP11 ("Átfogó és Progresszív Megállapodás a Transz-Pacific Partnerségért") kereskedelmi megállapodást az USA nélkül, Kanadával folytatták.⁶¹ A kereskedelmi megállapodás a TPP11 országok kereskedelmébe történő vámmentes árubelépés mellett a munka- és környezetvédelmet, a kis- és középvállalkozásokat az elektronikus kereskedelmet, valamint a szellemi tulajdonjogot is szabályozza. A CPTPP a világ egy új kereskedelmi megállapodása. 2017 március 8-án 11 ország írta alá. A CPTPP az átfogó és progresszív transz-csendes-óceáni partnerség megállapodásának rövidítése. Ez a kereskedelmi megállapodás korábban Transz-csendes-óceáni partnerség néven volt ismert, és az Egyesült Államokat is magában foglalta. Donald Trump visszalépése az egyezménytől számottevő volt az amerikai munkások számára. Sok szakértő úgy gondolta, hogy ez a TPP végét jelenti, hogy az USA nélkül. A TPP. részesedése a globális GDP-ből 38%-ról körülbelül 13,5%-ra csökkent. A cptpp-t a világ harmadik legnagyobb kereskedelmi blokkja a GDP alapján. Magas színvonalú kereskedelmi megállapodásnak tekintik. Ez most a világ harmadik legnagyobb kereskedelmi blokkja a GDP alapján. Ez azért van így, mert a CPTPP mély, gyors, vámcsökkentéseket hozott hatályba. Emellett számos olyan területet is magában foglal, amelyekre a kereskedelmi megállapodások jellemzően nem terjednek ki. Sokan vannak azonban, akik a CPTPP lehetséges veszteségnek látják magukat, néhány iparág, például úgy gondolja, hogy az autóiipari engedmény felülmúlja az előnyöket. A fejlett gazdaságokban dolgozók valószínűleg attól tartanak, hogy a cégek alacsonyabb bérű országokba helyezik át a termelést⁶²

A World Economics 11 országot egyesített a CPTPP képviselőjében. Összességében ezek az országok adják a globális GDP 10%-át és a globális GDP 7%-át az elmúlt 10 évben (2011-2021).

A CPTPP tagok össz. lakossági létszáma 514,9 millió ebből Mexikó lakosságának létszáma 130,3 millió fő. Az össz CPTPP tagországban az egy főre jutó GDP 47 956 milliárd dollár, ez Mexikóra viszonyítva 24 962 milliárd dollár. Az össz. tagországok GDP vásárlóerő paritása

⁶⁰ Ministry of International Trade and Industry (2015): Malaysia Free Trade Agreement. Trans-Pacific Partnership Agreement (TPP) & Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP)

<https://fta.miti.gov.my/index.php/pages/view/71> Elérve: 2022.11.29.-én

⁶¹ The World Data <https://www.worlddata.info/trade-agreements/tpp-trans-pacific-partnership.php> Letöltve: 2022.11.29.-én

⁶² Nincs szerző CNBC International (2015): What is TPP11? <https://www.youtube.com/watch?V=t4aasxqrdh4> Letöltve: 2022.11.29.-én

alapján 16,899.9 milliárd dollár illetve Mexikó vizsgálata ugyanez alapján 24,962 milliárd dollár.⁶³

⁶³ The World Economics. Comprehensive and Progressive agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP)
<https://www.worlddeconomics.com/Regions/CPTPP/> Letöltve: 2022.11.29.-én

3. A „NARKÓTERRORIZMUS” HATÁSA MEXIKÓ GAZDASÁGÁRA

3.1. A szervezett bűnözés és a terrorizmus, mint fogalmak definiálása

A szervezett bűnözés elleni hatékony fellépést elősegítő jogszabályok – mind nemzeti, mind nemzetközi szinten – alkotásakor Mitchel P. ROTH szerint elengedhetetlen a kölcsönösen elfogadott fogalommeghatározás, amely megkülönbözteti a szervezett bűnözést a bűnözés más formáitól.

Számos kutató foglalkozott a szervezett bűnözés témakörével, azonban a szervezett bűnözés fogalmával kapcsolatban ellentmondások találhatók a kutatók és a rendészeti szakemberek között. Sajnálatos módon a szervezett bűnözés fogalmával foglalkozó szakirodalom nem ad egyértelmű meghatározást, ahány szerző, annyi fogalmat tartanak nyilván. Még az 1970-es amerikai szervezett bűnözés elleni törvény⁶⁴ sem definiálta a szervezett bűnözést.

Paul EKBLÖM álláspontja szerint a szervezett bűnözés összetett, láthatatlan, invazív, progresszív, romboló, önvédő, tartós, adaptív, jól felszerelt és nem utolsósorban innovatív.⁶⁵

Az összetettség azt fejezi ki, hogy több részegységből áll, az egyes feladatok megosztottak; a láthatatlanság lényege, hogy a bűncselekményeket igyekeznek úgy végrehajtani, hogy az elkövetés körülményei, illetve az egyéb tevékenységek a hatóság észlelési küszöbét ne ériék el. Az invazív és a romboló tulajdonság arra utal, hogy a szervezett bűnözés ártó szándékkal hatol be a fennálló társadalmi, gazdasági rendbe. A progresszív, innovatív, jól felszerelt jellemzők pedig azt jelentik, hogy a szervezett bűnözés folyamatosan megújuló képességgel rendelkezik, a legújabb technológiákat használja fel a bűncselekmények elkövetésekor. Az adaptivitás valamennyi szervezett bűnözői csoport alapvető ismérve, mivel folyamatosan alkalmazkodnak a változó világ jelenségeihez.

⁶⁴ U.S. Organized Crime Control Act of 1970

⁶⁵ P. EKBLÖM: Organised crime and the Conjunction of Criminal Opportunity framework. In: A. EDWARDS, P. GILL (2003): Transnational Organised Crime – Perspectives on global security. London, Routledge, 2003., 241.

Alexandra V. ORLOVA és James W. MOORE szerint a nemzetközi közösség nem tudott kielégítő fogalmi meghatározást adni a szervezett bűnözés, illetve a terrorizmust illetően; egyes államok nem törekednek a pontos definíciók megalkotására.⁶⁶

FINCKENAUER szerint a szervezett bűnözés, illetve a bűnszervezetek keretrendszere a következő elemeket tartalmazza:⁶⁷

- a) Ideológia vagy annak hiánya
- b) Struktúra, hierarchia
- c) Folytonosság
- d) Erőszak, illetve fenyegetés alkalmazása
- e) Korlátozott tagság
- f) Törvénytelen vállalkozás
- g) Behatolás a törvényes vállalkozásokba
- h) Vesztegetés

a) FINCKENAUER az amerikai kutatásokból azt a következtetést szűrte le, hogy a szervezett bűnözői csoportokat nem jellemzi az ideológia, azaz nem rendelkeznek saját politikai célokkal. A csoportok kormányzattal, állammal való kapcsolata kizárólag a vesztegetésekben merül ki, a lefizetések célja az állami szervek semlegesítése. A szervezett bűnözői, illetve a terrorista csoportok közötti határ azonban idővel elmosódott, megfigyelhető az említett csoportok közötti együttműködés, továbbá az, hogy a terrorszervezetek bűncselekményeket követnek el a céljaik finanszírozása érdekében.⁶⁸ b) A hierarchiát illetően FINCKENAUER kifejtette, hogy korábban elterjedt volt azon nézet, miszerint a szervezett bűnözői csoportok „jól felépített” hierarchiával rendelkeznek. A vezetők határozzák meg, hogy kinek, hogyan, mikor kell a bűncselekményt elkövetni. A hierarchia valójában csak néhány szervezett bűnözői csoport esetében érvényesül – tehát kivételnek tekinthető –, például a motoros bandáknál, ahol az elnök, elnökhelyettes, titkár, illetve a katonák képeznek egy szakaszt. FINCKENAUER szerint manapság lazán kapcsolódó bűnözői hálózatokkal találkozhatunk, amelyek szerkezete – a merev hierarchiával szemben – inkább amorf, kontraszt nélküli.⁶⁹

⁶⁶ A. V. ORLOVA, J. W. MOORE (2005): „Umbrellas” or „Building blocks? Defining international terrorism and transnational organized crime in international law. *Houston Journal of International Law*, vol. 27., iss. 2. (2005), 304-306.

⁶⁷ James O. FINCKENAUER (2005): Problems of definition: What is organized crime? *Trends in Organized Crime*, vol. 8., iss. 3. (2005), 64.-65

⁶⁸ Uo. 65

⁶⁹ Uo. 65 -66

c)–d) A folytonosság a csoport önfenntartását jelenti, azaz működése – hasonlóan a más szervezetekhez – a vezető vagy tag kiesését követően sem szűnik meg. A szervezett bűnözői csoportok a céljaik elérése érdekében többnyire erőszakot, illetve fenyegetést alkalmaznak. e) A bűnszervezetek általában meghatározott keretek közé szorítják a tagság feltételeit, azaz a tagoknak bizonyos kritériumoknak – pl. etnikai hovatartozás, rokonság, bűnözői előélet – meg kell felelniük. Etnikai alapú szervezetek a kínai triádok, illetve a japán jakuza; az orosz vory v zakone tagjai pedig a börtönökből kerültek ki. A korlátozottság különböző jellemzőkben is testet ölt, így például egyes szervezett bűnözői csoportok tagjai beavatási rituálékon vesznek részt, a csoportra jellemző tetoválásokat viselnek. f)–g) A szervezett bűnözői csoportok elsődleges célja a bármely áron történő haszonszerzés. FINCKENAUER szerint a profit származhat törvénytelen vállalkozásokból, pl. kábítószerből, zsarolásból, illetve tiltott szerencsejátékból. A bűnös úton szerzett pénzt a bűnözők befektethetik törvényes vállalkozásokba – pl. éttermekbe –, amelyek révén tisztára tudják mosni az illegális jövedelmeket. h) A rendőrök, ügyészek, bírók lefizetésével a szervezett bűnözői csoportok semlegesíteni kívánják az állami szervek ellenük intézett fellépését. A szervezett bűnözésből származó hatalmas profit a kísértéssel együtt a relatíve alacsony fizetésű közszolgák vonatkozásában olyan ösztönzők, amelyek aláássák a bűnüldöző hatóságok erőfeszítéseit a bűnszervezetek elleni harcban. A fentieken túl a magasabb beosztású hivatalnokokat, illetve politikusokat is érintheti a korrupció; FINCKENAUER megjegyezte, hogy az említettek különösen jellemzik a fejlődő, illetve azon országokat, amelyek gazdasági, belpolitikai válságtól sínylődnek.⁷⁰

Túl általános, túl elvont, túl szűk, túl tág; ilyen és ehhez hasonló kijelentésekkel találkozhatunk, amikor a szervezett bűnözés fogalmáról folyik a diskurzus. A szervezett bűnözésnek nem létezik olyan meghatározása, amelyet a kutatók, jogalkotók, jogalkalmazók egyaránt elfogadnának. Nemhogy a jogalkotók, jogalkalmazók, de még a kutatók között sincs összhang a definiálás kapcsán.

A fogalmi meghatározást illetően alábbiak állapíthatók meg:

- A szervezett bűnözés absztrakt, sokrétű jelenség, nem létezik univerzális fogalom meghatározása.

⁷⁰ Uo. 67

- A szervezett bűnözés állandóan változik, ezért sem lehetséges helytől, időtől független definiálás.
- A szervezett bűnözés nem büntetőjogi kategória, de a büntetőjognak is választ kell adnia a jelenségre.

3.2. Mexikói szervezettbűnözői csoportok bemutatása

A mexikói droggartelleket az egyik legbrutálisabban fellépő szervezett bűnözői csoportokként tartják számon. Az erőszaknak azt a bizarr formáját, ami a mindennapokban megjelenik a mexikói drogháború termelte ki magából, amelyben gyűrik egymást az egymással rivalizáló mexikói droggartellek, valamint a szervezett bűnözésnek hadat üzenő mexikói hadsereg. Az egyre brutálisabb módszereket azonban a kartellek közötti hatalmi átrendeződés is magyarázhatja.⁷¹

A mindennapossá váló, és érezhetően egyre brutálisabb gyilkosságokat sokan tartják értelmetlen és irracionális mészárlásnak, de a BBC és a Guardian által megszólaltatott szakértők szerint van bennük logika. Az öldöklés a rivális kartellek hatalmi játszmáinak dinamikáját követi: az áldozatok túlnyomó többsége rivális kartellnek dolgozik, és akkor ölik meg őket, ha egy másik kartell területére merészkednek. Más részük valamilyen módon a hatóságokat segítette a drogbandák elleni harcban, és ezért végeznek vele. "Nem hiszem, hogy ezek irracionális cselekedetek lennének: bár az elkövetők nyilván pszichopáták, van rendszer a tetteikben" - nyilatkozta a Guardiannek Alejandro Hope, egy mexikói biztonságpolitikai szakértő, a titkosszolgálat korábbi tisztje.⁷²

Mexikóban nem túlzó az a ténymegállapítás, hogy már-már a terrorszervezetek módszereit is meghaladó módon tartják fenn hatalmukat és érvényesítik az üzleti érdekeiket. Valódi háborúként jelenik meg az állam küzdelme a droggartellek ellen. Jelenleg két fő kartell uralja Mexikót a Sinaola és a Los Zetas.

⁷¹ Szécsenyi 2020 Antalóczy-Gáspár-Istvanovszki-Nyeste-PatóSzendrei-Szücs (2020): A nemzetközi és honos szervezett bűnözés története, XX. századi fejlődése és várható tendenciái KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15. „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” <https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/SZB%20ko%CC%88nyv.pdf>

12 oldal

⁷² Origo. Visnovitz Péter (2012): Miért jött divatba a lefejezés Mexikóban?

<https://www.origo.hu/nagyvilag/20120515-miert-vagdossak-le-aldozataik-fejet-a-mexikoi-drogkartellek.html>

5. ábra
Mexikói kártelek területi felosztása⁷³

A Sinaloa kartell, nemzetközi bűnszervezet, amely a világ egyik legerősebb kábítószer-kereskedő szindikátusa. Székhelye Culiacánban, Sinaloa államban, Mexikóban található.

Eredete a Guadalajara kartell, amely az 1980-as évek elején Mexikó egyik legnagyobb bűnszervezete volt. Miután azonban a kartell részt vett egy amerikai kábítószer-végrehajtó ügynök 1985-ös megkínzásában és meggyilkolásában, az amerikai és mexikói erők lecsaptak a szindikátusra, és az évtized végére különböző csoportokra bomlott fel, amelyek közül az egyik a Sinaloa. Ez az állam régóta részt vett az illegális kábítószer-iparban, mint a marihuána és a mák termésének otthona, és számos kábítószer-kereskedő szülőhelye is volt, köztük Héctor Luis Palma Salazar és Joaquín Guzmán Loera, akit El Chapo ("Rövid") néven ismertek. A guadalajarai szervezet erős alakjai, a két férfi a sinaloi kartell vezetőjévé vált.

Abban az időben a kolumbiai kartellek ereje hanyatlott, részben különböző drogbárók, nevezetesen Pablo Escobar (1993-ban halt meg) halála, valamint a Karib -térsgben a kábítószer-csempészettel szembeni amerikai fellépés miatt, amely akkor a kábítószer-szállítás preferált útvonala volt az Egyesült Államokba. Ahogy Mexikó népszerűvé vált, mint

⁷³ Forrás: <https://atlatszo.hu/adat/2016/01/22/mi-maradt-a-kopcos-utan/>

kábítószer-útvonal, bűnszervezeteinek ereje nőtt, különösen a Sinaloa kartell ereje, amely Guzmán innovatív, nevezetesen alagutakon keresztül történő csempészési módszereiből és a kenőpénzek széleskörű felhasználásából profitált. Noha 1993-ban letartóztatták és több mint 20 év börtönbüntetésre ítélték, továbbra is kulcsfigurája volt a kartellnek, és különböző hírek szerint 1995-ben teljes ellenőrzést szerzett a szervezet felett.

Valószínűleg attól tartva, hogy kiadják az Egyesült Államoknak, Guzmán 2001-ben megszökött a börtönből. Ahogy a mexikói kormány fokozta erőfeszítéseit a gyanúsított drogbárók letartóztatására, elkerülte az elfogást, de más kartellvezetőket bebörtönözték, ami meggyengítette a szervezeteket és szétszakadt csoportokat. Az ezt követő csatákban példátlan erőszakhullám söpört végig Mexikón. Sinaloa a Tijuana- és a Juárez -kartelltől egyaránt területet szerzett, megszilárdítva pozícióját a világ egyik legerősebb kábítószer-szindikátusaként.

A 21. század elejére a kartell több mint 50 országban működött, de különösen az Egyesült Államokban volt domináns. Az akkori jelentések szerint ez volt a felelős az illegális kábítószeres többségéért, különösen a marihuánáért, kokain, heroin és metamfetamin – amelyeket Mexikóból csempészték északi szomszédjába, és 2015-ben amerikai tisztviselők azt állították, hogy Sinaloa szinte minden államban irányította a kábítószer-piacokat.

Éves bevételének becsült értéke 3 és 39 milliárd dollár között mozgott. Míg más szervezetek embercsempészetre és zsarolásra, egyéb tevékenységek mellett terjeszkedtek, a Sinaloa kartell továbbra is nagyrészt a kábítószerrel foglalkozott.

2014-ben Guzmánt a mexikói Sinaloa állambeli Mazatlánban fogták el, de a következő évben egy alagúton keresztül megszökött a börtönből. Ez csapást mért Mexikó kábítószer-ellenes erőfeszítéseire, és tovább hangsúlyozta mind a Sinaloa-kartell, mind a Guzmán hatalmát. 2016. január 8-án azonban a mexikói tisztviselők bejelentették, hogy Guzmánt a sinaloi Los Mochisban fogták el. A következő évben kiadták az Egyesült Államoknak. 2019-ben bűnösnek találták különböző vádpontokban, köztük kábítószer-kereskedelemben.

A jelentések szerint Ismael („El Mayo”) Zambada García, a kartell egyik eredeti tagja és Guzmán fiai vették át a szervezet irányítását, amely hihetetlenül erős maradt. A hatóságok

megjegyezték, hogy a Sinaloa más kartellekkel együtt egyre inkább részt vett a fentanil terjesztésében, ami hozzájárult a növekvő opioid válság az Egyesült Államokban.⁷⁴

A Los Zetas, (spanyolul: „a Zs”) mexikói bűnszövetkezet, amely 1997-ben alakult a kábítószer-csempész Öböl-kartell végrehajtó ágaként, 2010-ben független szervezett bűnözői vállalkozásként feloszlott. A csoport erőszakos taktikájáról és szoros szervezeti felépítéséről volt ismert.

Osiel Cárdenas Guillén az Öböl- kartell, egy szervezett bűnözői csoport vezetéséért versengett, amely a mexikói kábítószer- kereskedelem jelentős részét irányította az északkelet-mexikói Tamaulipas államban található bázisáról. A mexikói különleges erők mintegy 30 egykori tagját toborozta hadnagy vezetésével. Arturo Guzmán Decena, és ez a csoport alkotta a Los Zetas magját. Miután Decenát 2002-ben megölték, helyettesét pedig a következő évben elfogták, Heriberto Lazcano (más néven El Lazco vagy Z3) vette át a csoport vezetését.

Cárdenas Guillént 2003-ban tartóztatták le, és a Los Zetas közvetlenebbül bekapcsolódott a drogbizniszbe. 2005–2006-ban jelentős szerepet játszott a Sinaloa szervezet azon kísérletének visszaszorításában is, amely a kokainraktározás szempontjából kulcsfontosságú város, Nuevo Laredo irányítása alá került, és azt az Egyesült Államokba helyezte át. A folyamat során a Los Zetas az erőszak és a brutalitás hírnevét szerezte meg. A csoport a védelmen és a végrehajtáson túl is kiterjesztette szerepét, kiterjesztve tevékenységét az embercsempészetre, az emberrablásra, a zsarolásra és a fegyverkereskedelembre.

A félkatonai csoport elhatárolódott munkaadójától is, és 2010-ben önálló entitássá vált. Ez az átalakulás részben a csoport eredeti tagjainak többségének halálával vagy letartóztatásával függött össze. Válaszul a Los Zetas szélesebb körben kezdett toborozni, és többek között egykori guatemalai különleges erők katonáit is bevonták. A Los Zetas mérete bizonytalan maradt, a becslések több tucattól több ezerig terjedtek. A bizonytalanság részben a Los Zetas márkanevéből fakadt, amely a megfélemlítés szállóigévé vált, és az utánpótlás kiütésére ösztönzött, annak ellenére Az Öböl-kartellel való szakítása óta a Los Zetas működési kapacitása lenyűgöző maradt. A Los Zetas megtartotta az irányítást a fontos csempészetek felett Mexikó keleti partja mentén, ellenállva a rivális bűnszövetkezet nyomásának. A Los Zetas szervezete

⁷⁴Britannica. Amy Tikkanen. Sinaloa Cartel- International Crime Organization
<https://www.britannica.com/topic/Sinaloa-cartel>

jelentős jelenléttel rendelkezik Guatemalában is, ahol korrump rendőröket használt informátorként.

A Los Zetas megjelenése és evolúciója felfogható a mexikói drogháborúk militarizálódásának tüneteként és okaként is. A 21. század első évtizedétől kezdődően felerősödött a verseny a nagy emberkereskedő szervezetek között, és gyakoribbá váltak az emberkereskedők, valamint a rendőrség és a katonaság közötti összecsapások. A Los Zetas állt ennek az erőszaknak a középpontjában. Sőt, miután független kartellként megszilárdult, a Los Zetas az Öböl- és Sinaloa-szervezetek, valamint a La Familia Michoacana szövetségével találta szemben magát – az első egykori munkaadója, a második a hagyományos ellensége, a harmadik pedig a pártfogoltja. azt állította, hogy a Los Zetas aláasta és hiteltelenné tette a kábítószer-csempészipart. 2012 októberében a Zetas régi vezetője, Heriberto Lazcano meghalt a mexikói tengerészgyalogosokkal vívott fegyveres csatában.⁷⁵

3.3. Transznacionális hálózat meghatározása

Ez a rész reprezentálja a transznacionális szervezett bűnözést, és, hogy a globalizáció hogyan befolyásolja a transznacionális szervezett bűnözést és a kábítószer-kereskedelem növekvő aggodalmát Latin-Amerikában. A transznacionális bűnözés meglehetősen amorf téma, de valójában nagyon egyszerű. transznacionális szervezett bűnözés gyakorlatilag minden olyan nemzetközi jellegű, nyereségvágyból elkövetett súlyos bűncselekményt magában foglal, ahol egynél több ország érintett.

A transznacionális szervezett bűnözés többféle profitmotivált bűncselekményt foglal magában, amelyek nemzetközi jelleggel történtek és ahol egynél több ország érintett. A transznacionális szervezett bűnözésnek számos olyan illegális tevékenység típus tekinthető, mint a kábítószer-kereskedelem, az emberkereskedelem, a cyber-bűnözés, a pénzmosás, sőt a környezet elleni bűncselekmények és a vadon élő állatokkal kapcsolatos bűncselekmények egyes aspektusai is. A súlyos, illegális tevékenységek hatása veszélyezteti a békét és az emberi biztonságot, ami az emberi jogok megsértéséhez vezet, és hatással van a társadalmak gazdasági, társadalmi és politikai fejlődésére szerte a világon. Napjainkban a transznacionális szervezett bűnözés egyre

⁷⁵ Britannica. Philip Williams: Los Zetas.
<https://www.britannica.com/topic/Los-Zetas>

összetettebb és bonyolultabb. A bűnszövetkezetek világszerte új lehetőségeket, új környezetet keresnek és találnak is, hogy véghez-vigyék műveleteiket. A fő tényezők, amelyek befolyásolják a transznacionális szervezett bűnözés növekedését, a globalizáció és a technológia. A globalizáció a bűnelkövetési lehetőségek növekedéséhez és új bűncselekmények létrejöttéhez vezetett. A törvénytelen tevékenységek virágzásnak indultak, csakúgy, mint a legális nemzetközi üzleti tranzakciók, a szállítás és a telekommunikáció technológiai fejlődésének köszönhetően, amely megkönnyíti az áruk szabad mozgását, szolgáltatások, a pénz és az emberek.

A globalizáció a bűncselekmények elkövetésének lehetőségeinek növekedéséhez és új bűnözési tendenciák kialakulásához vezetett, igaz, hogy a globalizáció lehetőséget biztosított a legális és illegális üzleti tevékenység világméretű elterjedéséhez. A bűnözői hálózatok és bűnszervezetek hagyományos működési módjától eltérően ez mára teljesen megváltozott, mivel a technológia fejlődése miatt, különösen a kommunikáció és a szállítás terén, a bűnszervezetek világszerte különböző módszereket használnak, például légi és postai szolgáltatásokat a kábítószer egyik országból a másikba történő szállítására.⁷⁶ A növekvő a transznacionális szervezett bűnözés hatalmas aggodalomra ad okot Latin-Amerikában. A régió, amely magában foglalja számos ország közül Mexikót, Brazíliát, Perut. Ezeket az országokat az elmúlt évtizedekben folyamatosan érinti a transznacionális kábítószer-kereskedelem problémájának minden aspektusa. A globalizációhatásának következményeként latin-amerikai piacon gyors változások történtek, az új kábítószer-hatóanyagok megjelenése egyre nő, valamint az ellenőrzött és nem ellenőrzött szintetikus anyagok új keverékei, amelyek új kihívások elé állítják a kábítószer-kereskedelem elleni fellépés intézményeit és a kereslet és a kínálat ellenőrzésére irányuló erőfeszítéseit nemzeti, regionális és globális szinten.

Nagyon fontos, hogy a nemzetközi bűnözői szervek globális és regionális szinten összehangolt erőfeszítéseket tegyenek ebben a tekintetben. A latin-amerikai országoknak együtt kell működniük a kapacitásépítésben, valamint a repülőterek és tengeri kikötők biztonságának megerősítésében, valamint a modern technológiai innováció és a humán erőforrás-kapacitás növelésében, ami szintén fontos tényező a transznacionális szervezett bűnözés elleni küzdelemben.

⁷⁶ Council on Foreign Relations Phil Williams: Director International Security Studie, University of Pittsburgh. (2012): How Globalization Affects Transnational Crime? <https://www.youtube.com/watch?v=Ipmpv0R1D0s>

3.4. Szervezett bűnözés elleni fellépés Mexikóban, különös tekintettel a kábítószer kereskedelemre

3.4.1. Kábítószer szabályozás Mexikóban

A kábítószerrel, mint olyanról első ízben az 1917-es Mexikói Alkotmány tesz említést, amely az egészség védelmét hirdeti, de itt még nem találkozok a kábítószer-fogyasztás szabályozásával.⁷⁷

A mexikói drogellenes szabályozások többsége a múlt évszázadra tehető, amely kezdetben az import, majd az export betiltását is jelentette, ugyanis 1926-ig az ópium termesztése és kereskedelme Mexikóban teljesen legális volt.⁷⁸

1931. évben dekriminalizálták az illegális drogokat, mint egészségre ártalmas szereket. 1940 februárjában Lazaró Cardenas kormánya legalizálta a drogokat Mexikóban, az amerikai kormány ezt azonban veszélyesnek tartotta az USA tekintetében, így embargóval reagált rá, amely júliusban végül a legalizálás felfüggesztéséhez vezetett.⁷⁹

1947-ben létrehozták a Szövetségi Biztonsági Igazgatóságot (Dirección Federal de Seguridad), majd az ezt követő évben megindult a „Nagy Kampány” az illegális termények elpusztítása érdekében, amelynek során 90 hektárnyi területet semmisítettek meg, majd 1973. évre ez a terület elérte a 10.000 hektárt. 1994-ben a büntetési tételek emelésével próbálták meg visszaszorítani a kábítószer-termelés, -szállítás, -csempészet, -kereskedelem, -behozatal és -kivitel tekintetében.⁸⁰

⁷⁷ <http://www.ordenjuridico.gob.mx/Constitucion/1917.pdf>

⁷⁸ Heinze, Gerhard és Armas-Castañeda, Gabriela (2015) Public policies on the use of drugs in Mexico and Latin America. *Drug Science, Policy and Law*. 2. évf. 1. sz. 1–11. o. [Online]. Elérhető: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2050324515611587>. Letöltve:2022.11.15.

⁷⁹ Heinze, Gerhard és Armas-Castañeda, Gabriela (2015) Public policies on the use of drugs in Mexico and Latin America. *Drug Science, Policy and Law*. 2. évf. 1. sz. 2. o. [Online]. Elérhető: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2050324515611587>. Letöltve:2022.11.15.

⁸⁰ Hernández, A. P. (2011): Drug legislation and the prison situation in Mexico. The Washington Office on Latin America. *Systems Overload – Drug laws and prisons in Latin America*. [Online]. Elérhető: https://www.wola.org/sites/default/files/downloadable/Drug%20Policy/2011/WOLATNISystems_Overload-mexico-def.pdf Letöltve:2022.11.15.

Az egyik legjelentősebb a 2009-es törvény a kismértékű kábítószerekről és annak a droggereskedelemre és -fogyasztásra tett hatásairól. A további nemzeti szabályozásokra azért van szükség, mert az ENSZ-dokumentumokat le kell fordítani és bele kell ágyazni a nemzeti törvényhozásba. A törvény dekriminalizálta a kis mennyiségű tulajdonlást, vásárlást és termesztést személyes használatra, a pontos volument is rögzítették több drogtípus esetében. A szabályozás pozitív hozadéka, hogy megkülönbözteti a fogyasztót, a függőt és a dílert, és foglalkozik a kárcsökkentéssel, hiányzik azonban egy átfogó megközelítés, és nem határozza meg azt hatóságot vagy azon hatóságok körét, amelyeknek ezzel kellene foglalkoznia.⁸¹

A Szövetségi Büntetőtörvénykönyv (Código Penal Federal) a börtönbüntetés (10–25 év) mértékét szabja meg az olyan illegális tevékenységekért, mint például a kábítószer termelése, szállítása, kereskedelme, pénzügyi támogatása vagy népszerűsítése.⁸²

A fentiek ellenére Mexikó napjainkban az egyik legjelentősebb ópiumtermesztővé vált Guatemala és Kolumbia mellett és a Mexikón keresztül csempészett kokain 80-90 százalékát az USA-ban fogyasztják el.⁸³ A mexikói kartelleknek a marihuána tekintetében csak az egyesült államokbeli nagykereskedelmi profitja 1 és 2 milliárd dollár közé tehető, míg a teljes nagykereskedelmi illegális drogpiacon 14 és 48 milliárd közötti értéket ér el éves szinten. A metamfetamin tekintetében például mind termelés, mind elosztás szempontjából jelentős, az amerikai piac 70-90 százaléka mexikói eredetű. Egyes becslések szerint a kábítószerkereskedelem éves profitja 11 és 29 milliárd dollár között mozog, amely az ország bruttó hazai termékének 3-4 százalékát és körülbelül fél millió ember jövedelemszerzési lehetőségét jelentheti.⁸⁴

A mexikói kormányának biztonságpolitikájának négy fő célja az illegális droggereskedelem ellen a bűnüldözési intézmények erősítése; az illegális drogfogyasztás csökkentése, megállítása vagy elkerülése; a bűnszervezetek gyengítése; valamint a bűnözői irányítás alatt álló területek felszabadítása. Ezzel összefüggésben 2007-ben létrejött a Mérida Kezdeményezés, amelyet a

⁸¹ Tinajero, Jorge Hernández és Angles, Carlos Zamudio (2009): Mexico: The Law Against Small-Scale Drug Dealing. Legislative Reform of Drug Policies, 3. sz. Transnational Institute. 1–8. o. [Online]. Elérhető: <https://www.tni.org/files/download/dlr3.pdf>. Letöltve:2022.11.14.

⁸² Estados Unidos Mexicanos (2014): Código Penal Federal. Cámara de Diputados del H. Congreso de la Unión. [Online]. Elérhető: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/es/mx/mx148es.pdf>

⁸³ CICAD, 2009, 15. o Letöltve:2022.11.14.

⁸⁴ Shirk David A. (2011): The Drug War in Mexico. Confronting a Shared Threat. Council Special Report, 60. sz. Council on Foreign Relations. [Online]. Elérhető: https://www.cfr.org/content/publications/attachments/Mexico_CSR60.pdf. Letöltve:2022.11.15.

George W. Bush amerikai elnök és Felipe Calderón mexikói elnök közötti Biztonsági és Kábítószer-Ellenes Együtműködési Egyezmény, majd a 2010-es Méridán Túl Stratégia követett.⁸⁵

2013. évben Enrique Peña Nieto Mexikó elnöke aláírta a Béke Mexikóért (Pacto por México) egyezményt, amely a gyilkosságok, emberrablások és zsarolások csökkenését tűzte ki célul. Mindezek ellenére mivel a szövetségi, az állami és a helyi hatóságok nem köteleződtek el teljes mértékben a nemzeti stratégia iránt, így a bűnszervezetek képesek voltak megtartani korábbi hatalmukat.⁸⁶

3.4.2. Szervezett bűnözés elleni fellépés hatástalanságának lehetséges okai az USA aspektusából⁸⁷

A növekvő erőszak, párosulva a széleskörű büntetlenséggel, megkövetelte a mexikói büntető igazságszolgáltatási rendszer sürgős megerősítésének szükségességét.

A washingtoni Latin Amerika (WOLA) megvizsgálta Mexikó igazságszolgáltatási intézményeinek átláthatóságát, hatékonyságát, valamint a jogokat tiszteletben tartásának mértékét.

A tanulmányból megállapítható, hogy Mexikóban a legfrissebb nemzeti áldozattá válásról szóló felmérés szerint a mexikóiak közel egyharmada valamilyen bűncselekmény áldozatává vált, mégis csaknem 90 százalékuk úgy döntött, hogy nem tesz feljelentést. Amikor megkérdezték, hogy mi befolyásolta döntésüket, az áldozatok 32 százaléka azt válaszolta, hogy „időpocsékolásnak” tartotta, 17 százalékuk azt mondta, hogy „nem bízik a hatóságokban”, és 9 százalékuk a „hosszú és nehézkes eljárást” említette. Mindebből kitűnik, hogy az állampolgárok nem bíznak az igazságszolgáltatásban.

⁸⁵ Guerrero-Gutiérrez, E. (2011): Security, Drugs, and Violence in Mexico: A Survey. 7th North American Forum, Washington DC, 2011. [Online]. Elérhető: <https://cei.colmex.mx/Estudios%20sobre%20violencia/Estudios%20Violencia%20M%C3%A9xico%20Material%20recibidos/Eduardo%20Guerrero,%20Security,%20Drugs,%20and%20Violence%20in%20Mexico,%20A%20Survey.pdf> . Letöltve:2022.11.15.

⁸⁶ https://kki.hu/wp-content/uploads/2019/09/T-2019_06_mexiko-002.pdf

⁸⁷ <https://www.wola.org/wp-content/uploads/2019/11/WEB-JUSTICE-REFORMS-REPORT-ENG.pdf>
Letöltve:2022.11.15.

A legtöbb ügyészségen hiányozik az olyan szakképzett személyzet, amely képes lenne alaposan elemezni a büntetőügyek részleteit. Az ország törvényszéki szakértői kapacitása különösen hiányos.

Ahelyett azonban, hogy a rendőrségi reformra összpontosított volna, a López Obrador-kormány egy új katonai vezetésű erőt hozott létre a szövetségi rendőri feladatok ellátására: a Nemzeti Gárdát. Az új Nemzeti Gárda (a hadseregből és a haditengerészetből kivált) katonai rendőrségből, valamint a fegyveres erők további tagjaiból, szövetségi rendőrségi ügynökökből és újoncokból áll.

Mexikó Nemzeti Emberi Jogi Bizottsága (Comisión Nacional de los Derechos Humanos, CNDH) számos olyan esetet dokumentált, amikor a katonák részt vettek a bűnügyi eljárásokban. A nyomozásban részt vevő katonák vagy hamis tanúvallomást tettek, vagy megváltoztatták a bűncselekmény helyszínét, többek között fegyverek elhelyezésével, illetve kábítószerekkel, vagy az áldozatok holttestének elmozdításával.

Az eljárások során a fizikai és pszichológiai kényszer a letartóztatási és fogva tartási eljárásokban továbbra is elterjedt. Mexikó legfrissebb nemzeti felmérése szerint a fogvatartottak 75,6 százaléka számolt be arról, hogy valamilyen pszichológiai erőszakot alkalmaztak a letartóztatás idején, míg 49,4 százalékuk arról számolt be, hogy szenvedett ilyen bántalmazásról, amíg az ügyészségen voltak.

Mexikó 2017. évben elfogadott általános kínzástörvénye, hozzájárult az ország jogi keretének megerősítéséhez a kínzás alkalmazása elleni küzdelemhez. A törvény azonban hiányosságokban szenved, mellyel összefüggésben az egyik probléma, hogy csak a szövetségi kormány és a 32 államból 15 teljesítette a törvényt.

2019 májusában, közel két évvel a törvény elfogadása után, a kínzásról szóló általános törvény elfogadása után az ENSZ kínzás elleni bizottsága kínzás elleni küzdelemben a kínzások "igen nagy gyakoriságát" ismerte el.

A fentiekén túl az előzetes letartóztatás jogintézményét is visszaélés szerűen használták a hatóságok.

3.5. SWOT- elemzés (Mexikó szerepe a kábítószer ellenes küzdelemben és ennek kiértékelése)

3.5.1. Strengths

- A kábítószer-fogyasztás visszaszorítását célzó megelőzési és kezelési politikák megerősítését, Mexikó prioritásként kezeli
- Az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala Mexikóban (UNODC) elismerte, hogy Mexikó a mentális egészségügyi és kezelési szolgáltatásokat is beépítette a kábítószer-ellenes stratégiájába
- Mexikó számos kábítószer- ellenes szervezet tagja
- Mexikói kormány érdeklődését mutatja a kiskorúak bármilyen típusú pszichoaktív anyag fogyasztásának jelentős csökkentését célzó programok előmozdítása iránt.
- Mexikó elkötelezett a multilateralizmus mellett, különösen az ilyen típusú testületekben

3.5.2. Weaknesses

- Gyenge jogállamiság
- A történelem során látható számos Kábítószer- ellenes fellépés melyekben Mexikó tag volt, sikertelennek bizonyultak.
- Bár 2010 óta a korrupció megjelenése csökkenő tendenciát mutat egy átlag Európai Uniói ország értékeihez képest még mindig magas⁸⁸
- A dark webes kábítószerpiacok jelenleg mintegy 315 millió dollárt érnek évente.
- Az érintkezés nélküli kábítószer-ügyletek, például a postai úton történő értékesítés is egyre nagyobb teret hódít.

3.5.3. Opportunities

- Fogyasztás növekedését csak agresszív, újabb megelőzési és kezelési politikákkal lehetne megfékezni.
- Erősíteni nemzeti közbiztonsági és függőségmegelőzési stratégiák létjogosultságát az országban.

⁸⁸ United Nations. Office on Drugs and Crime. World Drug Report 2021 <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/wdr2021.html> Elérhető: 2022.12.03.

- Új közpolitikákat kell létrehozni, amelyek magukban foglalják az igazságügyi és egészségügyi intézkedéseket.
- Nagyobb beavatkozásokat végezni megelőzés tekintetében.
- Erőteljesebb közösségi beavatkozásokat végezni gyermekek és tinédzserek tekintetében.

3.5.4. Threatens

- A piac folyamatos növekszik és összetettebbé vált. a bűnszervezetek alkalmazkodnak a kereskedelem és a terjesztés új módozataihoz.
- Egyre több a fogyasztó ezáltal a kereslet nő. (entanol prekursorok és a metamfetaminok használatának növekedését)
- Újabb és újabb könnyű drogok jelennek meg a piacon melyekhez, időben jogilag alkalmazkodni kell.
- A kábítószer és a terrorizmus összeolvadása.
- Az illegális kábítószer-kereskedelem továbbra is hátráltatja a gazdasági és társadalmi fejlődést.
- Az internet könnyű hozzáférhetőséget nyújt újabb piacok kialakításához.
- Kábítószer-fogyasztás növekedése miatt, amely többek között a jövedelemkiesések alakulnak ki, ezplusz teher az országnak és az önkormányzatoknak. hiszen segítekkel kell reagálni a kialakult helyzetre.
- Az olcsóbb és kockázatosabb anyagok fogyasztása miatti nyomás.

4. KONKLÚZIÓ

A bevezetésben felvázolt első hipotézissel kapcsolatban a dolgozat végére megállapítható, hogy a terrorizmus és a szervezett bűnözés között vannak hasonlóságok és különbségek. Mindkét gyakorlatban az erőszak, eszközként való felhasználása nemcsak a közvetlenül érintett felekre van hatással, hanem a társadalom egészére és a gazdaságra is. A közös szempontként szerepel az erőszak rendszeres alkalmazása, emberrablások és a zsarolások, továbbá a fegyverek használata többek között robbanóanyagok és nagy kaliberű fegyverek használata. A szervezett bűnözés azonban jelentősen különbözik a terrorizmustól. Az utóbbi esetben politikai, társadalmi vagy vallási csoportok állnak szemben egymással, míg az első esetben, bűnözői csoportok állnak szemben bűnözői csoportokkal. Végül, a két bűncselekményt megkülönböztető fontos szempont a motiváció. A terrorista cselekmények messianisztikus jellegűek, azaz hordoznak egy előzetes szimbolikus töltetet. (Huntington, 1997).⁸⁹ Ezzel szemben a szervezet-bűnözést kizárólag gazdasági célok motiválják.

Az alábbi sorok által megállapítottam, hogy az első hipotézis, miszerint „A terrorizmus szoros összefüggésben van a szervezett bűnözéssel” - Hamis.

A második hipotézissel kapcsolatban néhány példában reprezentálom a narkóterrorizmus különböző hatásait a gazdaságra való tekintettel.

A kábítószerrel kapcsolatos gyilkosságok számának növekedése jelentősen negatív irányba befolyásolja az ingatlanárakat, különösen a szegényebb területeken. A bűnözés nemcsak költséges, hanem regresszív hatással van a jövedelemeloszlásra.

Mivel a narkóterrorizmusból és a kábítószer-kereskedelemből befolyt jövedelmet nemcsak a fekete piacon használják fel. Fellendíti a gazdaságot ezáltal megnöveli az ország éves GDP szintjét. Példaként ide sorolnám a kábítószer-kereskedelemből meggazdagodó bárók, kartell vezérek luxus ingatlan vásárlásikat mellyel az építő ipar fellendülését erősítik.

2015.-ben az instrumentális változók elemzése azt mutatja, hogy a 10 000 lakosra jutó egy kábítószerrel kapcsolatos emberölés növekedése önkormányzati szinten 2%-os csökkenést

⁸⁹ Samuel P. Huntington, 1997. The Clash of Civilizations. – Response. Penguin Books India

eredményez a munkanélküliek munkaerő-piaci arányában. A munkanélküliségi ráta 1,5 százalékos növekedése a vállalkozástulajdonosok arányának mintegy 0,4%-os csökkenése az önálló vállalkozók arányának 0,5%-os csökkenése.⁹⁰

A szerzők azt is megállapítják, hogy a 100 000 lakosra jutó egy kábítószerrel kapcsolatos emberölés növekedése a munkajövedelem 1,2 százalékos csökkenését eredményezi hozzávetőlegesen.(Jaitman, 2015)⁹¹

Az emberkereskedelem és az erőszak Mexikóban éles szakadásokhoz vezetett a regionális jövedelmek elosztásában, hozzájárult gyakorlatilag minden áru és szolgáltatás árának emelkedéséhez, és ezzel egyidejűleg csökkentette a szükséges áruk és szolgáltatások termelését.

A tanulmányaim alapján merem azt a következtetést tenni, hogy narkóterrorizmusból származó erőszak negatívan befolyásolja az ország arculatát, tehát PR tekintetében Mexikóra kedvezőtlen hatást gyakorol. Ezáltal egy ördögi körbe kerül. Egy olyan ország, ami jog-államilag gyenge lábakon áll, előnytelen szerződési feltételeket kaphat például egy multilaterális és regionális szerződéseknél. Továbbá bár Cancun meglehetősen sok turistát vonz a növekvő emberölések száma, az erőszak, a korrupció hátrányosan befolyásolhatja Mexikó turizmusát mely a gazdaságra is hatást gyakorol.

A hatalmas mennyiségű "kábitószer-dollárok" áramlása a feketegazdaságban eltorzította az ország gazdasági képét, és úgy vélik, hogy ez az egyik fő tényezője annak, hogy a kormány képtelen megfékezni az inflációt. (Estupnian & Tamayo 1980)⁹²

Az alábbi alátámasztások által a második hipotézis miszerint a „A narkóterrorizmus” negatív hatással van Mexikó gazdaságára.” – Igaz.

⁹⁰Bid Meyorando Vidas. Laura Jaitman.2015.Qué Costo Tiene El Narcotráfico Sobre La Economía En México <https://blogs.iadb.org/seguridad-ciudadana/es/2614/>

⁹¹ Jaitman.L (2017): The The Welfare Costs of Crime and Violence in Latin America Inter-American Development Bank Washington, DC,

⁹² Estupnian, L.F., and Tamayo H. 1980.” Differential Study between Coca and Cocaine in Columbia,” in Jeri Cocaine, 175-184 oldal

FORRÁSJEGYZÉK

Irodalomjegyzék:

Alexandra V. ORLOVA, James W. MOORE (2005): „Umbrellas” or „Building blocks? Defining international terrorism and transnational organized crime in international law. Houston Journal of International Law.

Antonio Carrillo Flores (1966): La política exterior de México. El Colegio de Mexico

Anderle Á. (1998): Latin Amerika története. Budapest. Pannonica Kiadó

CICAD, 2009,

Estados Unidos Mexicanos (2014): Código Penal Federal. Cámara de Diputados del H. Congreso de la Unión.

Estupnian, L.F., and Tamayo H. (1980): ” Differential Study between Coca and Cocaine in Columbia,” in Jeri Cocaine.

Guillermo Floris Margadant (1983): An Introduction to the History of Mexican Law (Dobbs Ferry, N.Y.: Oceania Publications,

Heinze, Gerhard és Armas-Castañeda, Gabriela (2015) Public policies on the use of drugs in Mexico and Latin America. Drug Science, Policy and Law

Hernández, A. P. 2011. Drug legislation and the prison situation in Mexico. The Washington Office on Latin America. Systems Overload – Drug laws and prisons in Latin America.

https://www.wola.org/sites/default/files/downloadable/Drug%20Policy/2011/WOLATNIS_systems_Overload-mexico-def.pdf

<http://real.mtak.hu/91378/1/4765.pdf>

J. H. Merryman, (1985): An Introduction to the Mexican Legal System (Buffalo, N.Y.: William S. Hein.

J. Henry Merryman, (1985): The Civil Law Tradition: An Introduction to the Legal Systems of Western Europe and Latin America, 2nd ed. (Stanford, California: Stanford University Press,

James E. Herget and Jorge Camil, (1978): An Introduction to the Mexican Legal System (Buffalo, N.Y.: William S. Hein,

James O. FINCKENAUER. (2005): Problems of definition: What is organized crime? Trends in Organized Crime.

Jaitman.L (2017): The The Welfare Costs of Crime and Violence in Latin America Inter-American Development Bank Washington, DC,

Jose Maria Ots Capdequi, (1947): Manual de Historia del Derecho Espanol en las Indias: Y del Derecho Priamente Indiano (Handbook of the History of the Laws of Spain in the Indies: And of the Laws Exclusively of the Indies) (Buenos Aires: Editorial Losada.

KKI. Tanulmányok, Ács Diána. (2019): A nemzetközi kábítószer-ellenes háború és a nemzeti drogpolitika hatása Mexikóban. Budapest. Külügyi és Külgazdasági Intézet. https://kki.hu/wp-content/uploads/2019/09/T-2019_06_mexiko-002.pdf

KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15. Antalóczy-Gáspár-Istvanovszki-Nyeste-PatóSzendrei-Szűcs.2020. A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés. A nemzetközi és honos szervezett bűnözés története, XX. századi fejlődése és várható tendenciái

Miskolci Marketing Műhely, Dr. Dankó László (2009): Nemzetközi Kereskedelem. ProMarketing Egyesület Miskolc

Paul EKBLÖM (2003): Organised crime and the Conjunction of Criminal Opportunity framework. In: Adam EDWARDS, Peter GILL (szerk.): Transnational Organised Crime – Perspectives on global security. London, Routledge

R. Baker (1971): Judicial Review in Mexico: A Study of the Amparo Suit (Austin: University of Texas Press.

R. D. Baker (1971): Judicial Review in Mexico: A Study of the Amparo Suit (Austin: University of Texas Press).

Rolf J. Langhammer, Lúcio Vinhas de Souza (2015): Monetary Policy and Macroeconomic Stabilization in Latin America. Springer.

Samuel P. Huntington. (1997): The Clash of Civilizations. – Response. Penguin Books India

Scientia Rerum Politicarum, Elekes Andrea (2018): Nemzetközi Gazdaságtan. Budapest. Dialóg Campus Kiadó
http://real.mtak.hu/93364/1/web_PDF_ATMA_Nemzetkozi_gazdasagtan.pdf

Tinajero, Jorge Hernández és Angles, Carlos Zamudio (2009): Mexico: The Law Against Small-Scale Drug Dealing. Legislative Reform of Drug Policies, 3. sz. Transnational Institute.

U.S. Organized Crime Control Act of 1970

Vincent L. Padgett, (1976): The Mexican Political System, 2 nd ed. (Boston: Houghton Mifflin Company

Internetes források:

Cámara De Diputados Del H. Congreso De La Unión Secretaría, Código Penal Federal Nuevo Código Publicado En El Diario Oficial De La Federación El 14 De Agosto De 1931 Texto

Vigente Última Reforma Publicada Dof 14-07-2014general
<https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/es/mx/mx148es.pdf>

Instituto Nacional Electoral. 2020. La Democracia en México
<https://farodemocratico.juridicas.unam.mx/la-democracia-en-mexico/>

New Law. Francisco A. Avalos and E. Donnadieu. 2019. Researching Mexican Law and Mexican Legal System.
https://www.nyulawglobal.org/globalex/Mexico1.html#_Political_Parties

M. Seara Vazquez. 1983. Politica Exterior De Mexico
https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/37675013/libro_PEM1-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1669024076&Signature=LpJqG0RCCeR3YH5KU4UOG-zPOPX8rqGAgio5TQyq58qsSYqYjJCWn8BvOXpX~vaEce8xL18aC-IAyRujjjuyLxGGjItKqYU3JfD9IYTCWUb0EvBZt4t5Y~ZdSVhfl~Kb8V7idlv1K9wO1D0CKAr2NxSjFOwcOeEYjl9UXhMc61lSvm0J56m2B6gEsXHER45C5KatDuBoX4j54TaQq0rPAS1N1E6sssQYenuT~A04zmTkgsL6nDtGcbUwxlDDTUZcm~CO3QjNattB29tDRL15h9zF3wDN1cbKTSkRAvUcmeC2NiKqRrY~y2N4bkHb7v5MadfGJ27UqNpL3AqOHs6Q__∓Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

Lat America Journal Natalia Anikeeva (2017): The Problem Of The Crisis Of The European Union In The Spanish Researches <https://www.tni.org/files/download/dlr3.pdf>.

Világ és Regionális Gazdaságtan Intézet. Baffi Roland, 2017. Kudarcs vagy Bűnbak? – A NAFTA elemzése, Trump támadásainak fényében
<http://midra.uni-miskolc.hu/document/27587/23208.pdf>

Scientia Rerum Politicarum, Elekes Andrea, 2018. Nemzetközi Gazdaságtan. Budapest. Dialóg Campus Kiadó
http://real.mtak.hu/93364/1/web_PDF_ATMA_Nemzetkozi_gazdasagtan.pdf

MTA 1825. Erdélyi L.2021 Mexikó: Észak és dél között – közelmúlt és jövőbeli kilátások. A Világgazdasági Tudományos Tanács tizenharmadik ülése
<https://www.youtube.com/watch?v=OZLYaPPfmSA>

Economics Altsimplified (2021) Economy of Mexico: The world's slowest emerging market?
<https://www.youtube.com/watch?v=rls9jgdhz6s&t=565s>

CSS World. (2021): What is Nafta? Why Donald Trump to end it?
https://www.youtube.com/watch?v=_AwGg3_6KMg&t=6s

The Foreign Affairs
<https://www.foreignaffairs.com/articles/canada/2013-12-06/nafta-mixed-record>

Newsy. What is NAFTA? <https://www.youtube.com/watch?v=DbOjLfRcGnc>

Magyar Nemzeti Bank. (2015): Észak-Amerikai Szabadkereskedelmi Egyezmény
<https://www.mnb.hu/letoltes/eszak-amerikai-szabadkereskedelmi-egyezmény-nafta.pdf>

The World Integrated Trade Solution. Trade Summary For Mexico 2020.
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/MEX/Year/LTST/Summarytext>

The Balance. (2022): K. Amadeo. 2022. Nafta Pros And Cons.
<https://www.thebalancemoney.com/nafta-pros-and-cons-3970481>

PBS NewsHour Lori Wallach and Carla Hills
<https://www.youtube.com/watch?v=LaMCK-Sec7Y>

Sage Journals:
<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2050324515611587>

Széchenyi 2020 Antalóczy-Gáspár-Istvanovszki-Nyeste-PatóSzendrei-Szűcs (2020): A nemzetközi és honos szervezett bűnözés története, XX. századi fejlődése és várható tendenciái KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15. „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés”
<https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/SZB%20ko%CC%88nyv.pdf>

Statista. Share of imports of goods and services for NAFTA countries in 1994 and 2020, as percent of GDP.
<https://www.statista.com/statistics/892283/mexico-automotive-industry-employment/>

Statista. Number of employees in the sector of vehicle manufacturing in Mexico from 2013 to 2021
<https://www.statista.com/statistics/892283/mexico-automotive-industry-employment/>

Ana M. Palacio. The Pacific Alliance Institutional Framework
<https://www.youtube.com/watch?v=71eoPVmpKdY&t=272s>

Visuelpolitik EN. Simon Whistler, Is The Pacific Alliance The New Powerhouse?
<https://www.youtube.com/watch?v=E2cSExQXk5U>

Az IMF-től származó adatok
<https://www.imf.org/en/Search#q=Pacific%20ALLIANCE&sort=relevancy&DateTo=2022.%2011.%2028.&DateFrom=1%2F1%2F2022>

The Trade Map
<https://www.trademap.org/Index.aspx>

BBC News. (2015): Trans-Pacific Partnership What is it, and what does it mean?
<https://www.youtube.com/watch?v=CCy7QxjsSy4>

Made in Mexico INC. (2022): The Pros And Cons Of Mexican Participation In The Trans Pacific Partnership (Tpp)
<https://www.madeinmexicoinc.com/mexican-participation-in-the-trans-pacific-partnership/>

The balance, K. Amadeo. (2022): Trans-pacific partnership summary, pros and cons
<https://www.thebalancemoney.com/what-is-the-trans-pacific-partnership-3305581>

Ministry of International Trade and Industry. (2015): Malaysia Free Trade Agreement. Trans-Pacific Partnership Agreement (TPP) & Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP)

<https://fta.miti.gov.my/index.php/pages/view/71>

The World Data. The members of the TPP. Trans-Pacific Partnership

<https://www.worlddata.info/trade-agreements/tpp-trans-pacific-partnership.php>

CNBC International. (2015): What is TPP11?

<https://www.youtube.com/watch?v=t4aasxqrdh4>

The World Economics. Comprehensive and Progressive agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP)

<https://www.worldeconomies.com/Regions/CPTPP/>

Origo. Visnovitz Péter. (2012): Miért jött divatba a lefejezés Mexikóban?

<https://www.origo.hu/nagyvilag/20120515-miert-vagdossak-le-aldozataik-fejet-a-mexikoi-drogkartellek.html>

Átlátszó. Csengery K. (2016): Mi maradt a köpcös után?

<https://atlatszo.hu/adat/2016/01/22/mi-maradt-a-kopcos-utan/>

Britannica. Amy Tikkanen. Sinaloa Cartel- International Crime Organization

<https://www.britannica.com/topic/Sinaloa-cartel>

Britannica. Philip Williams. Los Zetas.

<https://www.britannica.com/topic/Los-Zetas>

Council on Foreign Relations. P. Williams. Director International Security Studie, University of Pittsburgh. (2012): How Globalization Affects Transnational Crime

<https://www.youtube.com/watch?v=Ipmpv0R1D0s>

Constitucion Politica De Los Estados Unidos Mexicanos, Que Reforma La De 5 De Febrero De (1857): Poder Ejecutivo.

<http://www.ordenjuridico.gob.mx/Constitucion/1917.pdf>

Heinze, Gerhard és Armas-Castañeda, Gabriela (2015) Public policies on the use of drugs in Mexico and Latin America. Drug Science, Policy and Law

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2050324515611587>

Hernández, A. P. (2011): Drug legislation and the prison situation in Mexico. The Washington Office on Latin America. Systems Overload – Drug laws and prisons in Latin America.

https://www.wola.org/sites/default/files/downloadable/Drug%20Policy/2011/WOLATNISystems_Overload-mexico-def.pdf

Tinajero, Jorge Hernández és Angles, Carlos Zamudio (2009) Mexico: The Law Against Small-Scale Drug Dealing. Legislative Reform of Drug Policies, 3. sz. Transnational Institute.

<https://www.tni.org/files/download/dlr3.pdf>

Estados Unidos Mexicanos (2014) Código Penal Federal. Cámara de Diputados del H.

Congreso de la Unión.

<https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/es/mx/mx148es.pdf>

Shirk, David A. (2011) The Drug War in Mexico. Confronting a Shared Threat. Council Special Report, 60. sz. Council on Foreign Relations.

https://www.cfr.org/content/publications/attachments/Mexico_CSR60.pdf.

Guerrero-Gutiérrez, Eduardo (2011): Security, Drugs, and Violence in Mexico: A Survey. 7th North American Forum, Washington DC.

<https://cei.colmex.mx/Estudios%20sobre%20violencia/Estudios%20Violencia%20M%C3%A9xico%20Materiales%20recibidos/Eduardo%20Guerrero,%20Security,%20Drugs,%20and%20Violence%20in%20Mexico,%20A%20Survey.pdf> .

<https://www.wola.org/wp-content/uploads/2019/11/WEB-JUSTICE-REFORMS-REPORT-ENG.pdf>

United Nations. Office on Drugs and Crime. World Drug Report 2021

<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/wdr2021.html>.

NYILATKOZAT

Alulírott Ózola Adrienn Lévia büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2022 év 12 hónap 18 nap

Ózola Adrienn Lévia

hallgató aláírása

Nyilatkozat a szakdolgozat státuszáról (nyilvános, bizalmas)

Alulírott Cooba Adrienn Livia (Neptun kód BYOR TB)

Az illegális drogkereskedelem transznacionális
halálbetelei, az drogkereskedelmek politikai és gazdasági
befolyása Mexikóban

című szakdolgozatommal/zárodolgozatommal (továbbiakban mű) kapcsolatban az alábbiakról nyilatkozom:

- Kijelentem, hogy a mű BGE Dolgozattár repozitóriumába való feltöltésével más jogát nem sértem. Tudomással bírok arról, hogy az Egyetem a szerzői jogok meglétét nem ellenőrzi.
- Nyilatkozom, hogy a mű *(a megfelelő rész aláhúzendó)*
 - a bizalmas
 - a nyilvánosság számára hozzáférhető.
- Tudomásul veszem, hogy
 - szerzői jogsértés esetén az Egyetem az érintett dokumentum elérhetőségét a szerzői jogsértés tisztázása idejére átmenetileg korlátozza,
 - szerzői jogsértés esetén az érintett művet a Repozitórium adminisztrátora a Repozitóriumból haladéktalanul eltávolítja,
 - amennyiben a dolgozatomat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszem, az egyetem a dolgozatot az interneten a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi. Hozzájárulásom – szerzői jogaim maradéktalan tiszteletben tartása mellett – nem kizárólagos és időtartamra nem korlátozott felhasználási engedély.

Kelt: Budapest, 2022. 11. 12.

Cooba Adrienn Livia

hallgató

s.k.